

Abonementi mesečno
25 Din, za izozemstvo
40 Din — ne-
deljska izdaja
celoletno 96 Din, za
izozemstvo 120 Din
Uredništvo je v
Kapitularji ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2650 — nočna 2394, 2394 in 2650

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2999

Daljnosežne izjave g. notranjega ministra: „Naša vlada je - nov režim“ Občinske volitve letos v oktobru „Smer naše politike je: nazaj v demokracijo“

Belgrad, 26. marca. m. Pri razpravi proračunskega predloga za ministrstvo notranjih zadev, je na sinočnji seji senata podal obširen ekspozé minister dr. Anton Korošec.

Notranji minister dr. Anton Korošec je med drugim izjavil, da v organizaciji notranjega ministrstva sarnega, v sedanjem proračunskem letu ni bilo nobenih večjih izprememb ter je poslovanje v tem ministrstvu teklo popolnoma normalno. Nove postavke oseba so se v tekstu sedanjega proračunskega leta vršile zelo omejeno in v kolikor so bile za to proračunske možnosti. Upokojitve uslužbencev so se vršile v najožjem obsegu in po predhodnem soglasju s finančnim ministrom. Upokojeni so bili večinoma uradniki, ki so dovršili po zakonu predvideno število službenih let, ali pa so nesposobni za nadaljnje delo, ali pa, če so se za časa službovanja pokazali za nesposobne. Posli pri sprejemanju in odpuščanju državljanstva so se vršili v smislu predpisov obstoječega zakona in je razvidno, da je bilo leta 1935 sprejetih 1330 v naše državljanstvo, odpuščenih pa 165. Iz državljanstva je stopilo na podlagi čl. 55 zak. o drž. okrog 63 družin; to so neslovani, ki so izrazili željo, da bi zapustili našo državo ter se naselili v svoj narodnostni državi, to je v Albaniji ali Turčiji. Na podlagi par. 18 zak. o drž. je izgubilo državljanstvo kralj. Jugoslavije okrog 2120 oseb.

Minister g. dr. Korošec je za tem govoril o nadzorstvu, ki ga notranje ministrstvo vrši nad samoupravnimi telesi in ustanovami. Nato je v pogledu policijske službe v Belgradu izjavil, da so se izvršili policijski uradniki razporejali do sedaj po upravah policij na sedežih banskih uprav in pri nekaterih predstojništvih. Sedaj pa obstoja namena, da se pri upravi mesta Belgrada za eksekucijsko službo uvede drž. policijska straža, ki bo spadala pod oblast starešine, ki bo izdal naloge, ter bo za pravilnost izvrševanja dejala ta straža več garancij. Orožnike, ki so v Belgradu, se bo uporabilo na drugih mestih za njihovo službo, v Belgradu pa se bo na njihovo mesto uvedla civilna policija, kakor je v ostalih mestih.

Nato je minister g. dr. Korošec prešel na politični del svojega ekspozéja ter med drugim dejal:

Tajne občinske volitve po vsej državi - v oktobru

»Sedaj pa dopustite, gospodje senatorji, da se še malo dotaknem nekaterih govorov, ki so bili izgovorjeni v tem domu, tukaj v dvorani ali v finančnem odboru.

Posebno mnogo se je poudarjala potreba po predložitvi političnih zakonov in to na prvem mestu volilnih zakonov. Politični volilni zakoni morajo biti ali volilni zakon za senat, ali volilni zakon za narodno skupščino, ali volilni zakon za mestne ali kmetske občine.

Kar se tiče kmetskih občin, mislim predložiti narodnemu predstavništvu dopolnilni zakon ter se mi zdi, da je treba vendar uvesti tajno volilno pravico.

Kar se tiče volilnega zakona za mestne občine, mislim isto tako, da je treba spremeniti tudi ta zakon, da bodo vsi člani mestnega zastopstva voljeni in da ne bo vlada imenovala ene tretjine zastopstva. Volilna zakona za mestne in kmetske občine sta gotova ter čakamo samo na priliko, da jih bomo predložili narodnemu predstavništvu.

Ker predvideva tako zakon, je gotovo, da bomo imeli tega leta občinske volitve v kmetskih občinah in mislim, da bo to meseca oktobra. Kar se tiče volitev v mestnih občinah, kjer še vedno vlada imenuje mestne zastope, mislim, da se isto tako približuje čas, ko bomo lahko rekli, da se tudi tu gre lahko na volitve. Vi, gosp. senatorji veste, da smo se bali, da razmere v večjih mestih še niso tako urejene, da bi se moglo iti na volitve in da bi te volitve dale one rezultate, ki jih vsaka vlada more pričakovati.

Kdaj volitve za skupščino

Kar se tiče volilnega zakona za volitve v narodno skupščino, veste, da je že gotov, ter je g. predsednik naše vlade dejal, da mi iz dvojnega razlogov nismo mogli izdati pravočasno tega zakona. Vi veste, da smo se borili z narodnim predstavništvom, da bi dobili njegovo zaupanje, ter si o tem nismo bili nikdar na glavo. Šele sedaj je nastopila ta prilika, da se zdi, da moremo sprejeti tudi tak zakon. Mislim, da to vi najboljše veste, kakor tudi veste, da so tudi tukaj, v senatu nastale težave. Drugo pa je, da moramo vedno gledati, da je v času, ko izdamo zakon v vsej državi, oziroma primerno za volitve. Tega leta bomo imeli kakor rečeno, volilno psihozo radi občinskih volitev, ki se bodo vršile v 9 banovinah. Ali je sedaj čas in ali so se pomirile v našem političnem življenju strasti tako, da bi se mogle vršiti volitve v narodno skupščino? Mislim, da nima nikdo toliko poguma in hrabrosti, da bi dalnes to potrditi. Ko se bo pa padlo, da je ta atmosfera ugodna, tedaj ne bomo dolgo čakali z predlogom o volitvah narodnih poslancev.

Nadalje bi se lahko še govorilo o volilnem zakonu za senat, toda za spremembo tega zakona, do sedaj še ni bila izražena nobena želja, ne v tem domu, kakor tudi ne iz naroda. Zato do sedaj tega zakona nismo mogli izdati.

Dunajska vremenska napoved. Prehodno zapadno vreme, lahna padavina, temperatura enakomerna.

Zakon o shodih in društvi

Drugi politični zakon o katerem se je tudi mnogo govorilo je zakon o shodih, društvi in posvetilih. Mnogi zahtevajo z ene strani ta zakon, na drugi strani pa nam očitajo, da je lega že vse preveč; da je vse preveč shodov in posvetilov ter konferenc da smo v tem oziru preveč popustili in dali preveč svobode. Toda vse to, kar smo delali v pogledu shodov in posvetilov, ni nič drugega, kakor to, da smo delali samo to, kar je predpisano po zakonu, ki ga nismo mi izdali.

Mi smo se strogo držali ustave in zakonov, ki so bili sprejeti pod drugimi režimi. Smatram da — kakor sem že dejal — ta očiitek ni utemeljen in, da se nam očita popolnoma neopravičeno, da je preveč shodov, da ni bilo treba dovoljevati toliko zborovanj. Mi smo dovoljevali v tem oziru toliko svobode, kolikor je zakon dopuščal. Na drugi strani pa oni, ki zahtevajo novelizacijo zakona o društvi, shodih in posvetilih, oni, ki sodelujejo v praktičnem življenju in politiki vedo, da je danes v tem oziru stanje skoraj tako, kakor pred 6. januarjem 1929. Toda oni pri tem mislijo na drugo, da bi bilo namreč treba izdati zakon o strankah, odnosno, da bi bilo treba dati več svobode za ustanavljanje strank. Nočem o tem sedaj govoriti, da je zveza med volilnim zakonom taka, da se ne more govoriti o društvenem zakonu brez volilnega zakona in o volilnem zakonu brez društvenega zakona. Tako se ta dva zakona ne morela izdati oddvojeno.

Tiskovni zakon smo podedovali

Tretji zakon, za katerega se tudi zahteva, da se čim prej izda, je tiskovni zakon. Tudi zakona o fisku ni izdala sedanja vlada, mi smo ga samo podedovali. Mi radi priznavamo, da je to strok zakon — dura lex, sed lex. Toda mi se ga moramo držati. Ker se liče g. senatorji tega vprašanja, ne smete pozabiti, da je fisk v vsaki državi običaj političnega življenja v dohiti državi. Vprašam vas pa, ali je naše današnje politično življenje že tako, da bi ga lahko fotografirali preko našega tiska. Smatram, da nam morate — dokler se politične strasti v našem političnem življenju popolnoma ne pomirijo — dati še nekaj časa za predložitev tega zakona.

Cenzura

Mnogo se govori, g. senatorji, o cenzuri, proti njenemu delu in postopanju. Toda cenzura v pravem pomenu besede sploh ne obstoja. Kajti, če bi obstojala tako, kakor jo predvideva zakon (za časa vojne itd.), ne bi mogel izhajati niti en list in niti kakršnakoli publikacija. Toda vi pri tem mislite na tako zvano predcenzuro. To je prostovoljno prinašanje listov v prezbirno, da se tam izbira za tiskanje, to je prostovoljno postopanje, je predcenzura, to je samo posvetovalni organ za naše liste. Časopisje radi strogosti zakona o tisku samo želi in prosi za to predcenzuro, da bi lahko svobodno izšlo. Če ne bi bilo tega posvetovalnega organa, ki se imenuje predcenzura, bi bili listi v mnogo težjem položaju.

Tu vpade ministru dr. Korošcu v besedo senator dr. Kramer in zakliče: »Strašno ste vi navien človek! Dr. Korošec je na ta medkile takoj dejal: »Po navadi se mi to ne očitaj. V dvorani je nastal bučen smeh, dr. Korošec pa je nadaljeval.

»Kakor sem dejal, cenzura kot taka ne obstoja. Obstoja po zakonu samo to, da se morajo drž. pravdnistvu — kjer tega ni, pa policijski upravi — predložiti prvi izvodi ter se širjenje tiska lahko prične, čim se dobi potrdilo o predložitvi. Prepoved more nastopiti šele pozneje, ko drž. tožilec prečita list, odnosno časopis in če v njem kaj najde. To torej ne predstavlja nikakršnega momenta cenzure, ker vložitve ne zadržuje širjenja. Ta režim ni obvezen, da bi bilo potrebno, da se izda nov zakon. Vsak list lahko izhaja brez cenzure.

Tu vpade ministru v besedo senator Jovo Banjaninovi: »Kolikokrat dnevno se pošiljajo navodila časopisom, kaj smejo pisati?« Dr. Korošec: »To so samo nasveti. Za vsako priliko se morajo dati direktive.«

Tu vpade senator Pucelj: »Za vsako priliko ne smemo pisati.« Dr. Korošec: »Tu ste si pa zopet nekaj izmislili. Jasnó je, da se ne sme pisati nepovoljno.« Nato je dr. Korošec nadaljeval: »Radi tega lahko pride tukaj samo do vprašanja izvrševanja omejevalnega zakona o tisku. V tem pogledu je jasno, da je od prihoda te vlade nastopilo znatno olajšanje v pogledu izvrševanja predpisov tega zakona. To se najboljše vidi v sami fizionomiji današnjega tiska. Toda očitki govornikov, da so se v tisku omejevale patriotske in nacionalne manifestacije, na drugi strani pa, da so se puščale svobodne roke nevtrni demagogiji s socialnimi problemi, rušilni akciji in izpadom proti ustavi ter drž. interesom, ne odgovarjajo stvarnemu stanju. Na podlagi uradnih podatkov se lahko ugotovi, da ne obstoja niti en slučaj, da bi bil prepovedan kak list ali publikacija radi nacionalne ali patriotske manifestacije. Na drugi strani pa obstojajo slučaj, da je bil zaplenjen ravno oni tisk, ki je širil levčarsko in ilegalno propagando. Čeprav je kraljevska vlada v pogledu tiska obstoječi zakon izvrševala najliberalnejše, ga je napram raznim rušilnim akcijam izvrševala najstrožje. Mislim, da smo bili najliberalnejši od vseh režimov, ki so bili pred nami.

„Mi hočemo v demokracijo“

Očita se nam prav tako, da smo dovolili strankarsko življenje. Mi smo vlada, ki hoče v demokracijo res da počasi, ali vendar v demokracijo. Ne morete reči, da smo dovolili tako strankarsko življenje, ki ga dosedaj ni bilo. Mi nismo povečali števila strank, dovolili smo le dve stranki v strankarsko politične svrhe, in to JRZ in Ljotičev zbor. Res pa je, da niti ena, niti druga, ne v plemenskem in ne v verskem, ne nasplošno predpisom našega zakona o društvi in shodih. Res je, da vsa naša javnost še ni odložila in odvrгла starih očal, skozi katere je leta in leta gledala partikularne, politične organizacije. Njena očala so še vedno zaprašena in sedaj ne vidi obsežne vsedržavne stranke. Če se hočemo iz avtoritativnega režima vrniti zopet k demokraciji, potem, gospodje mislim, da je treba tudi strankarskega življenja. Razume se pa samo ob sebi, da hočemo stranke, ki so v svojem jedru in programu zdrave in, ki se prilagodijo v vseh točkah ustavi ter zakonom, v političnem, kulturnem in socialnem pogledu.

Ne zanikam, da se pri nas pojavljajo tudi ilegalne akcije. Toda proti njim se postopa v vseh sredstvi, ki so na razpolago. Ni res, da vlada kaolično stane v našem političnem življenju — Nemirov in neredov večjega obsega sploh ni bilo. Bili so spopadi, toda obšli so povsod ostale gospodar položaja. Pa tudi ti spopadi, kolikor so bili povzročeni iz političnih in ne iz drugih motivov, so posledica neverjetne velike marljivosti organiziranja naših političnih nasprotnikov, ki se niso omejevali samo na to, temveč so podžigali posebno versko, plemensko in politično strast v masah dobro mislečega naroda.

Če bi vsi politični faktori delali na pomirjenju, ne bi bilo niti enega incidenta iz političnih razlogov in bi država tako napredovala, da ne bi bilo težko rešiti vseh naših najvažnejših notranje-političnih vprašanj. Proti onim, ki so se pregrešili proti zakonu, se postopa samo po zakonu. Oblasti drž. državno oblast čvrsto v rokah in so bile povsod na mestu. Ni res, da bi se bila kjerkoli pokazala pasivnost drž. organov napram odkrilem blaženju največjih svetinj države, to je proti osnovnim zakonom državnega in socialnega dela.

„Naša vlada je nov režim“

Nesporno je in nihče mi ne more ugovarjati, če trdim, da pomeni naša vlada nov režim. — Samo po sebi je umljivo, da hoče vsak režim imeti organe, ki ga ovirajo v dosegih njegovih ciljev. Zato so tudi nekatere izpremembe same po sebi razumljive.

Toda mi mislimo in nam zamerijo celo mnogi naši prijatelji, da smo bili pri tem tako obzirni, da se v eksekutivi le počasi uveljavlja smer, ki jo uvaja naša vlada. O kakih opravičenih očitkih glede premetitve torej ne more biti govora. Premetivši po sebi tako maloštevilne, da je jasno, da so bile izvršene po najnujnejši službeni potrebi. Treba je pogledati samo Belgrad v vseh važnih institucijah, kakor n. pr. pri Hipotekarni banki, pri Agrarni banki. Poštni hranilnici itd., povsod so ljudje, ki niso našega mišljenja, pa jih vendar ne preganjamo, marveč jih pustimo, da delajo.

Tu je vpadel v besedo eden od senatorjev, češ, da Avala ni državna ustanova. Dr. Korošec: »Toda država ima večino akcij. Kako so prejšnji režimi delali v teh ustanovah, vsi dobro veste. Iz teh ustanov smo mi povsod frčali.«

Državno in narodno edinstvo

Dr. Korošec nadaljuje: »Želeli ste isto tako v finančnem odboru, naj nekaj povem o državnem in narodnem edinstvu. Ta vlada se drži ustave in zakona. Kaj je narodno in državno edinstvo po ustavi in obstoječih zakonih, je določeno v sledečih zakonih:

Čl. 16. ustave pravi: Državne šole morajo dati moralno vzgojo in razvijati državljansko zavest v duhu narodnega edinstva in verske strpnosti. Čl. 29. ustave: Kralj je zaščitnik narodnega edinstva in državne celine. Čl. 59. ustave: Vsi člani

Proračun pred senatom

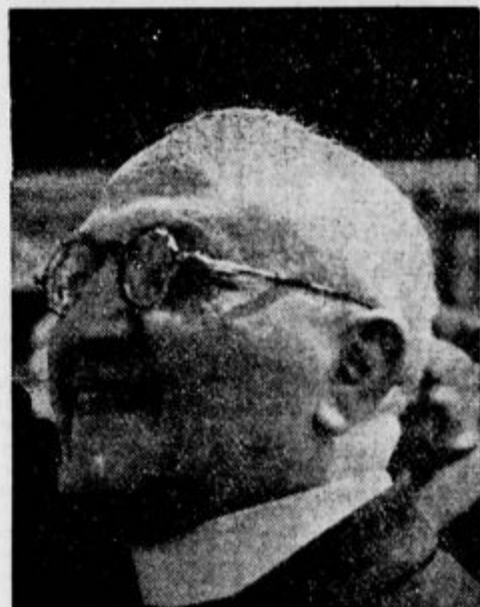
Senat je sprejel proračun vseh ministrstev v podrobnostih

Belgrad, 26. marca. m. Današnja seja senata se je pričela točno ob 9. Po prečitnem zapisniku zadnje seje je stavil opombo k zapisniku senator Vojislav Protić, nato pa je senat prešel na dnevni red — na nadaljevanje proračunske razprave v podrobnostih.

Gradbeno ministrstvo

Kot prva točka je bil na dnevnem redu državni proračun za gradbeno ministrstvo. Ker so se senatorji zadnje čase pritoževali, da jim vlada ne daje podrobnih obvestil o poslovanju v posameznih resorih, so na današnji seji senata vsi člani kraljevske vlade, katerih proračuni so se pretrgali pred senatom, dali k proračunom poverjenih jim ministrstev najpodrobnejša obvestila tako, da so ekspozeji nekaterih ministrov trajali nad dve uri.

Zelo obsežno poročilo k proračunu ministr-

Narodnega predstavništva polagajo prisego, da bodo kralju zvesti in da bodo predvsem varovali narodno edinstvo in neodvisnost države. Čl. 3. ustave določa: Službeni jezik je srbo-hrvatsko-slovenski. Čl. 13. ustave odreja: Ne more biti združen na verski ali plemenski ali pokrajinski podlagi v strankarsko-politične namene.

Nato je notranji minister prebral še vse ostale odredbe naše zakonodaje, kjer je govor o narodnem in državnem edinstvu. Tako je prebral določila kazenskega zakonika, določila zakona o zaščiti države, zakona o volitvi narodnih poslancev, besedilo prisega državnih uslužbencev, določila zakona o tisku, zakona o narodnih šolah ter zakona o društvi, shodih in posvetilih.

2. Kazenski zakon v določbah o kaznivih dejanjih proti obstoju države in njegovi ureditvi ne rabi izraza državno ali narodno edinstvo. Vendar pa pravi v § 94 točka IV: »Kdor stori, da se kraljevina ali kak njen manjši del združi s kako drugo državo ali da se njen del loči iz celote in postane samostojna država...«

3. Zakon o zaščiti države govori v členu petem o osebah, ki hujskajo k razdoru med plemeni ali družabnimi sloji ali povzročajo razpoloženje za plemensko razdvojenost ali plemenski razdor. Čl. 7. pravi: Politične stranke na plemenski osnovi so prepovedane.

4. Zakon o volitvah narodnih poslancev: Čl. 18. nalaga narodnim poslancem dolžnost, da varujejo državno celino in da delujejo za narodno edinstvo.

5. Prisega po uradniškem zakonu nima podobnih določb (senator Milan Popović: Vemo, da imamo zakone, nimamo pa zakonitosti).

Minister dr. Korošec: Tega še nisem slišal iz vaših ust.

6. Tiskovni zakon: V čl. 19. prepoveduje razširjanje in prodajo listov, ki a svojo pisavo bude mržnjo proti državi kot celoti in verski ali plemenski razdor. O istem govori čl. 47., ki odreja kazenske sankcije za takšne prestopke.

7. § 1. zakona o ljudskih šolah pravi: Ljudske šole so državne ustanove z nalogo, da izobražujejo učence a poukom in z vzgojo v duhu državnega in narodnega edinstva in verske strpnosti. Podobno določa tudi zakon o učiteljskih.

8. Zakon o družbi, shodih in posvetilih prepoveduje društva za telesno vzgojo na plemenski osnovi.

Ko je dr. Korošec zaključil ta del govora z ugotovitvijo, da zakon o društvi in shodih prepoveduje društva za vzgojo s plemensko opredelitvijo, mu je padel v besedo znani JNS prvak Milan Popović: »Ali bo pustila cenzura, da se to objavi v »Slovenec«. Dr. Korošec se je obrnil proti Popoviću ter mu z nasmehom in vidno razpoložen odgovoril: »Jo bomo pač prosili za to.« V dvorani je nastal buren smeh. Minister dr. Korošec pa je nadaljeval: Kraljevska vlada se zaveda tega, kaj zahtevajo od nje ustava in zakoni v pogledu na državno in narodno edinstvo. Ugotavljam, da se kralj vlada z nobenim aktom ni pregrešila v tem oziru proti ustavi in se tudi v bpočeh ne bo.

Pred našimi očmi lebdijo besede, ki jih je izgovoril blagopokojni kralj in v katerih je razumevanje jugoslovanske narodne in državne edinstvi najboljšje formulirano. Dal je dne 29. novembra 1929 dopisniku Reuterja Harrisonu, tole definicijo: »Odgovarjajoč na moje vprašanje — piše g. Harrison — ali razvoj jugoslovanskega edinstva vsebuje uničenje individualnosti teh elementov, ki ga tvorijo, mi je Nj. Vel. dejalo: »Ne, kakor niti okolnosti, da ste vi Brilanec, vas ne dela niti manj Angleža ali Škota. Hrvatje bodo še nadalje Hrvati, Srbi Srbi, Slovenci Slovenci, vsi pa bodo ponosni, da so Jugoslovani.«

S tem zaključujem svoj govor — je dejal dr. Korošec.

stva za javna dela je podal minister za ta resor dr. Marko Kožulj. Za časa, ko je minister Kožulj podajal svoj ekspozé, mu je vpadel v besedo senator Milutin Dragović in dejal: »Vlada vodi obstrukcije. Senatorji se ne javljajo k besedi, ministri pa toliko govorijo!« Na ta medkile je gradbeni minister dr. Marko Kožulj odgovoril: »Mišlim, gospod Dragović, da je boljše, da več govorimo o gospodarstvu, a ne o politiki. To je gospodarsko ministrstvo ter mi dopustite, da govorim o gospodarstvu. Spoštujem prepričanje vsakogar. Če me nečete poslušati, je to druga stvar!« Nato je minister Kožulj nadaljeval svoj ekspozé ter ga končal.

Ker v debato ni nihče posegel, je predsedujoči senator Krulj odredil glasovanje. Proračun gradbenega ministrstva je bil sprejet z glasovi vseh navzočih senatorjev.

Nadaljevanje na 2. strani.

Prometno ministrstvo

Naslednja točka je bil pretres proračuna za prometno ministrstvo. Besedo je takoj dobil prometni minister dr. Mehmed Spaho ter podal k proračunskemu predlogu za poverjeno mu ministrstvo daljši ekspoze, ki ga je govoril skoro eno uro in pol. Minister Spaho je govoril tudi o nabavi premoga za potrebe državnih železnic. Glede tega je dejal, da prometno ministrstvo jemlje premož za potrebe državnih železnic tudi iz privatnih rudnikov. Čeprav je v interesu državnih železnic in državnih rudnikov, da državne železnice dobivajo premož iz državnih rudnikov, prometni minister izjavlja, da je kljub temu vpošteval tudi privatne rudnike pri razdelitvi nabavke premoga v vseh krajih države, predvsem je pa vpošteval težko stanje rudarjev. Pri razdelitvi nabavke premoga ga niso vodili nikakoli krajevni ozirji. Minister Spaho je nato govoril o potrebi povišanja potniške tarife, nato pa o izvršitvi organizacije železniške službe. Končno se je obširno bavil z vprašanjem vicinalnih železnic. Večino teh železnic je država že odkupila, tako tudi vicinalne železnice v Sloveniji.

Ob času, ko je dr. Spaho podajal svoj ekspoze, je pričel vpadati zopet v besedo dr. Orga Angjelinovič, ki je vzklil: »Vlada sabotira!« na ta medklje je takoj odgovoril prometni minister dr. Spaho: »Vi ne želite, da bi obvestili senat? Včeraj ste se pritoževali, da vas vlada slabo obvešča. Danes, ko vas hočem obvestiti ravno o stvareh, ki vas zanimajo, pa tega ne želite.« Angjelinovič: »Jaz samo ugotavljam dejstvo, da vlada sabotira.« Spaho: »Smatram za svojo dolžnost, da senat obvestim. Smatram sem, da je to vaša želja, sedaj pa ravno dr. Angjelinovič, ko govorim o unski železnici, ne kaže za to niti malo zanimanja.«

Minister Spaho je nato nadaljeval svoj ekspoze ter govoril o reviziji pogodb, ki jih je ministrstvo sklenilo z različnimi družbami za gradnjo novih železniških prog.

Nato se je javil k besedi senator dr. Silovič, ki je naprosil prometnega ministra, naj bi posvetil svojo pozornost dolmafinskim lukam ter da bi se izdala tudi čimprej uredba o zavarovanju naših mornarjev. Na izvajanja dr. Siloviča je takoj odgovoril dr. Spaho ter dejal, da se je s tem vprašanjem že bavil in da se bo ta problem naših mornarjev rešil že v teku tega leta. Za izjavo prometnega ministra se je senator dr. Silovič zahvalil.

Nato je bil proračun prometnega ministra sprejet tudi v podrobnostih.

Poštno ministrstvo

Naslednja točka dnevnega reda je bil pretres proračuna poštne ministrstva. Predsednik senata dr. Tomašič je dal takoj besedo resornemu ministru dr. Kalugjerčiču, ki je imel k predloženemu proračunu dve uri trajajoči ekspoze. Minister je podal v svojem ekspozeju točen pregled celokupnega poslovanja zaupnega mu ministrstva. Govori tudi o potrebi zgraditve novih poštih poslopj. V tem oziru omenja tudi zgraditve nove pošte v Mariboru. Ker pa v proračunu nima določenih sredstev za gradnjo teh poštih poslopj, je poskrbel, da dobi od Poštne hranilnice kredit 20 milijonov din, s katerim mu je zagotovljena zgraditev vseh omenjenih poslopj.

Minister Kalugjerčič je nato odgovarjal na razne očitke ter je prešel na vprašanje pogodbenih poštarjev. Pravi, da je iz dravskega poštnega ravnateljstva dobil naslednje podatke: V dravski banovini imamo 230 pogodbenih poštarjev. Dobili sem podatke, da bi bilo treba 15 pogodbenim poštarjem odpovedati pogodbe, ker v smislu uredbe ne morejo dalje ostati na pošti. Bil pa sem zelo previden in sem se popreje točno informiral o stanju ter sem število 15 znižal na 13. Na očitke Pucija je Kalugjerčič izjavil, da so izgubili pošte ljudje, ki so že drugače dobro situirani. Zaradi tega izjavlja minister, da po njegovem mnenju očitke, ki ga je naslovil nanj Pucelj, ni utemeljen.

Zakaj je bil premeščen dr. Tavzes

Davil se je nato tudi z očitkom dr. Kramerja, ki je napravil na poštne ministra interpelacijo zaradi premeščitve vršilca dolžnosti ravnatelja ljubljanskega poštnega ravnateljstva dr. Tavzesa. »Gospodje, vseh sedem mesecev, odkar sem tu, nisem premeštil od služitelja do pomočnika niti enega iz njegovega mesta. Edini slučaj, ki sem ga omenil, je bil slučaj z ljubljanskim vršcem dolžnosti poštnega ravnatelja. Toda, da sem tukaj po stopal čisto pravilno, ko sem ga premeštil v Zagreb, boste videli iz sledečega referala

Pred Tavzesom je bil ljubljanski poštni ravnatelj dr. Alojzij Gregorič. 6. oktobra 1932 je bil v interesu službe vpkokjen. Vpkokjen je bil ravnatelj Gregorič, ki je bil na tem položaju od 5. 11. 1925, to je polnih sedem let. Kot uslužbenec in kot starešina je bil Gregorič v vsakem oziru na mestu, tako, da vso dobo njegovega službovanja kot ravnatelja smatram za dobo dela in napredka celokupne službe. Iz službenega stališča njegova vpkokitev ni bila upravičena, ker bi se bilo moglo Gregoriča kot izvrstnega starešino še uporabiti v službi. Njegova vpkokitev je izključno politične narave. V njem dr. Kramer ni mogel najti sigurne opore in podpore za izvajanje osebnostne politike v dravski banovini v duhu svojih smernic. Da je to tako, potrjuje dejstvo, da je na mesto vpkokjenega ravnatelja Gregoriča prišel Tavzes, osebni prijatelj in eksponent politike dr. Kramerja, ki niti po svoji sposobnosti niti po skupini, ki jo je tedaj imel, ni mogel in tudi ne bi smel zavzemati tega važnega položaja. Dr. Tavzes je obdel večje število naših višjih uradnikov in direktorjev v Ljubljani, ki so bili po stanu starejši in sposobnejši od njega, in je bil določen za vršilca dolžnosti ravnatelja, kar je pri velikem številu osebja dravske banovine izzvalo splošno nezadovoljstvo in upor proti takemu postopanju. Ker uradniški zakon ni dovoljeval Tavzesu, da bi bil postavljen za ravnatelja, je bilo na pritisk dr. Kramerja in njegovih somišljenikov iz dravske banovine sprejeto v finančnem zakonu za leto 1934-1935, § 41, točka 10, pooblastilo za prometnega ministra, pod katerim je spadal tedaj resor za pošto, da lahko spremeni uredbo o organizaciji pošte in brzojava v toliko, da se smejo postaviti za ravnatelje poštah ravnateljstev tudi oni dotedanji vršilci dolžnosti ravnateljstev, ki se na dan stopanja v veljavo tega zakona nahajajo najmanj eno leto na tem položaju. S to odredbo finančnega zakona se je pogajal uradniški zakon samo zato, da se enemu samemu uslužbencu omogoči napredovanje, ki ga ta po uradniškem zakonu ni mogel doseči. Čeprav za to niso obstajale potrebe službe. Toda do izvršitve te odredbe ni prišlo, kar se je zahvaliti drugim okoliščinam, ki so kmalu po sprejetju tega zakona nastopile. Nič ni bilo bolj naravno, kakor da se ta krivica in škoda za samo službo odstrani ter da se na čelo pošte in brzojava v dravski banovini pokliče oseba, ki je v vsakem pogledu odgovarjala za ta položaj, kar se je tudi zgodilo. Tavzes je bil razrešen dolžnosti

vršilca ravnatelja ter poslan na svojo redno službo. Toda, ker je Tavzes za časa, dokler je vršil dolžnosti vršilca ravnatelja, vnašal v službo pod vplivom oseb, ki so ga držale na tem položaju, mnogo osebnega, s čemer je ustvaril ozračje, v katerem službe nadzornega uradnika, za katero sem ga bil najprej določil, ni mogel vršiti, sem smatral za potrebo, da za dosego pomirjevalne odnose v samem ravnateljstvu in v interesu službe Tavzes ne more ostati v Ljubljani, ter sem ga zato poslal na ravnateljstvo v Zagreb, v čisto drugo okolico.

Proti delu in obnašanju dr. Tavzesa, dokler je vršil dolžnosti vršilca ravnatelja, obstoji več prijav, katerih vsebina je splošno znana pri velikem številu uslužbencev, ter tudi radi teh razlogov ni bilo umestno, da bi dr. Tavzes ostal še v službi v Ljubljani. Preiskava o prijavljenem postopanju proti Tavzesu je v teku. Radi tega se jasno vidi, da me pri prestativni dr. Tavzesa niso vodili kakoli politični momenti, temveč samo in izključno samo koristi službe. Pa tudi, če bi me bili pri tem vodili kakoli politični nagibi, tudi tedaj ne bi bilo to nepravilno, ker, kadar je politično prišlo, ta tudi politično lahko gre. S tem pa jaz končam.

Ker se k debati ni prijavil noben govornik več, je predsedujoči dr. Krulj odredil glasovanje, nakar je bil proračun za to ministrstvo sprejet v podrobnostih.

Min. za gozdove in rudnike

Dr. Krulj je izjavil, da senat prehaja takoj na pretres v podrobnostih proračuna ministrstva za gozdove in rudnike, ker kmetijskega ministrstva ni tu. Pozval je ministra za gozdove in rudnike Gjura Jankoviča, ki je podal ekspoze k proračunu za zaupano mu ministrstvo. Zavzel je mesto na govorniškem odru ter izjavil: »Ker je že pozno — ura je pol dveh — in vidim, da vas je, gospodje, v dvorani vsega okoli dvanajst, vas prosim, da mi dovolite, da podam svoj ekspoze, ko bo senat komplet, ker ne želim govoriti o resoru, ki je najvažnejši ter interesira vse kraje domovine, pred praznim senatom.«

Zaradi te izjave Gjura Jankoviča je predsedujoči dr. Krulj odredil odmor desetih minut. Z vsemi razpoložljivimi zvonci pa je klical po hodnikih senatorje, naj pridejo v dvorano, da se bo seja lahko nadaljevala. Po preteku desetih minut je minister Gjura Jankovič izjavil v senatu: »Prosim vas, gospod predsedujoči, jaz ne morem govoriti pred senatom, v katerem ni kvoruma.« Senator Banjanin vpije: »Gospod predsednik, prosim za besedo!« Ko mu jo je dr. Krulj dal, je senator Banjanin izjavil, da za to ni treba kvoruma. Minister Jankovič je spet odgovoril Banjaninu: »Prosim vas, gospod senator, nočem govoriti pred dvanajstimi osebami. Če imate vi pravico govoriti dve uri in pol o političnih vprašanjih, imam tudi jaz pravico, da govorim o strokovnih zadevah. Senat se mora spoznati s stanjem, ki vlada v mojem resoru.« Banjanin vpa: »Nismo mi vaši dijaki!« Jankovič: »Tudi jaz nisem vaš. Jaz sem član kr. vlade. V ostalem pa moj resor ni na dnevnem redu, marveč kmetijskega ministra.«

V dvorani nastane medsebojno prepiranje. Predsedujoči Krulj zvonci z vsemi zvonci. Minister Jankovič zopet izjavlja: »Ko me boste obvestili, da je na dnevnem redu moj resor, bom prišel.« Nemir se je še povečal. Predsednik Krulj miri senatorje, med katerimi je bil seveda najglasnejši Banjanin. Jankovič ponavlja: »Ni kvoruma!«

Ko je predsedujoči Uroš Krulj ugotovil, da je v dvorani kvorum, je minister Jankovič zavzel mesto na govorniškem odru, proti njemu pa se je zopet obrnil senator Banjanin z besedami: »Nismo mi tukaj vaši dijaki!« — Jankovič: »Tudi jaz nisem vaš. Takega profesorja ne bi želel imeti. Kaj pa vi mislite, da terorizirate člane kr. vlade?« — Nato so se senatorji počasi umirili in je imel minister Gjura Jankovič dve in pol uri trajajoči ekspoze, v katerem je govoril o gospodarski politiki svojega resora.

Za njim je govoril senator Tomo Jalzabetič, na njegova izvajanja pa je odgovoril resorni minister Gjura Jankovič. Nato je bil proračun tudi za to ministrstvo sprejet v podrobnostih.

Kmetijsko ministrstvo

Naslednja točka dnevnega reda je bil pretres proračuna v podrobnostih za kmetijsko ministrstvo. K proračunu je imel zopet daljši strokovno sestavljen ekspoze resorni minister Svetozar Stančič. Za njim je govoril zelo obširno senator dr. Oto Franjšek, nakar je bil proračun tudi za to ministrstvo sprejet.

Trgovinsko ministrstvo

Prešlo se je na pretres proračuna za ministrstvo trgovine in industrije. Ekspoze o proračunu je podal resorni minister dr. Milan Vrbanič. Za njim je govoril k proračunu senator dr. Švrljuga, nakar je bil tudi ta proračun sprejet.

Socialna politika

Prišel se je pretres proračuna za ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje. Ekspoze je podal minister Dragiša Cvetkovič, nakar so govorili senatorji dr. Silovič, dr. Mažuranič in dr. Pavelič, ki ob času, ko to poročamo, še govorijo. Predvidoma bo nočjo sprejet v podrobnostih še proračun ministrstva za telesno vzgojo naroda, na jutrišnji dopoldanski seji pa se bo pričel pretres finančnega zakona, nakar se bo prešlo h končnemu glasovanju k državnemu proračunu v senatu.

Podpore za Slovenijo

Belgrad, 26. marca. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je izdal odlok, s katerim se naj izplačajo sledeči zneski:

1. Občina Ježica za zimsko pomoč 8000 Din.
2. Okrajnemu načelnstvu Litija za občino Zagorje za brezposelne rudarje 4000 Din.
3. Društvu sv. Marte za podpore nezaposlenim služkinjam 2000 Din.
4. Občini Oselica, okraj škofja Loka za javno podporo 2000 Din.
5. Občini Črni vrh, Ljubljana okolica za javno podporo 2000 Din.
6. Občini Polhov gradec za javno podporo 2000 Din.
7. Občini Begunje (Logatec) za nezaposlene 3000 Din.

Belgrad, 26. marca. M. na intervencijo posl. Gajška, člana poslanskega kluba JRZ, je predsednik skupščine odobril podporo 3000 Din za trboveljske slatke za njihovo sodelovanje pri pevskem festivalu v Pragi. — Pogorelec Šibanec Adolfu iz Konje je predsednik skupščine nakazal 1000 Din podpore.

Belgrad, 26. marca. M. S. kr. ukazom je postavljen na pošto v Novem mestu Ivan Rakovec, višji kontrolor VI. pol. skup. na pošti Ljubljana I. po službeni potrebi.

Senator dr. Želimir Mažuranič

O naši notranji politiki

Na proračunski seji senata je imel senator dr. Z. Mažuranič značilen govor, ki zelo odkrito razgrinja vzroke in duševna ozadja naših notranje-političnih razprtij, ki se vlečejo iz leta v leto. Dejal je:

Komaj tri leta so minula, odkar je neka skupina senatorjev in narodnih poslancev, h kateri se prištevam tudi jaz, objavila deklaracijo 16. febr. 1933, ki je znana pod imenom »Deklaracija narodnega kluba«. Čeprav so tri leta majhno razdobje, vendar je ta časovna doba zelo vplivala na političen položaj pri nas, pa tudi v večjem delu inozemstva. Usodni dogodki so se v zadnjih letih po celem svetu razvijali z neverjetno naglico. Tu ne mislim samo na nesrečo, ki jo je naši državi prizadel marseillski zločin. Mislim tudi na žalosten dogodek, ki se je 6. marca pripetil v narodni skupščini.

Gotovo je temu visokemu domu v čast, da so do sedaj vsi govorniki brez razlike enoglasno obsojali ta zločin, dobro bi pa bilo, ako bi bili vsi složni tudi v tem, da počakamo izida preiskave, da se pokaže, ali gre tu za eno dejanje nekega nepremišljenega in na pol uračunljivega človeka, ali pa za premišljen načrt cele skupine, ki je imela dalekosežne namene. V tem oziru moram oporekati tistim, ki nakazujejo potek sodne preiskave in naprej trdijo, da ni mogoče govoriti o komplotu. Mi lahko to obžalujemo, ne smemo pa v naprej soditi, v to je poklicano samo sodišče.

Po proračunski razpravi 1. 1933 je bilo naše stališče jasno. Do vlade g. Uzunoviča je moglo biti samo načelno opozicijsko. Ko je g. Jevtič podrl to nesrečo, je nastopilo neko polajšanje in ni dvoma, da je vlada g. Jevtiča za kratak čas uživala neko priljubljenost. Ljudje so jo pozdravili, vsaj v negativnem smislu, zato, ker je s svojim prvim nastopom hotela dokazati, da je dokončno obrnula z režimom g. Uzunoviča. Toda to zadovoljstvo je trajalo le kratak čas. Jevtič je kakor najslabši zapravilavec tratil precej znaten kapital priljubljenosti in se kar skušal, da bi v neodpustljivih pogreških presegel samega Uzunoviča, dokler konec koncev ni zabredel tako globoko, da mu mnogi odrekajo celo dobro voljo.

Prišla je vlada dr. Stojadinoviča. To vlado so gotovo vsi sprejeli z veseljem že zaradi tega, ker je pahnila Jevtičovo vlado ravno v času, ko se je ta, vsaj zdi se tako, pripravljala, da bi šel za gorastnimi cilji. Gotovo je bilo simpatično, ko je dr. Stojadinovič v svoji prvi deklaraciji med ostalimi poudaril tudi to, da se bo njegova vlada vsem držala zakonitosti in da jo bo tudi izvajala, ne samo naglašala. To razlikovanje med naglaševanjem in izvajanjem zakonitosti je gotovo namigavalo na prejšnje Uzunovičeve in Jevtičeve vlade, ki so prav tako govorile o zakonitosti, v praksi pa so naravnost vzgajale brezzakonitost in jo privedle do vrhunca in tako ustvarile zmedo na vseh poljih državne uprave, niti sodstvu niso priznale.

Ze sama nastopna deklaracija Stojadinovičeve vlade in neke prve odredbe na političnem polju so gotovo simpatično učinkovale.

Medtem pa se je nekaj zgodilo, kar je odločilno vplivalo na moje prijatelje in na mene in kar je dalo tudi povod, da sem proti svoji prvotni nameri stopil na ta govorniški oder. Ravno to obnašanje vlade Stojadinoviča, ki je pokazalo neko namero za svobodnejše upravljanje z državo, to pojmovanje, ki je razodevalo neko razumevanje za težka vprašanja naše notranje politike, upravi stališče vlade je naletelo na odpor in ostro kritiko pri večini članov tega visokega doma.

Ta kritika se je odkrila v interpelaciji novembra meseca preteklega leta. Nimam namena niti volje, da bi se postavil za branitelja vlade gosp. Stojadinoviča. Sedaj pa, ko se je položaj tako po-

ostril, da je bil državni proračun v odboru samem izglasovan na način, ki skoro onemogočuje pravočasno ureditev te osnovne državne potrebe, sem prisiljen, da se tudi jaz umešam v to borbo in da jasno in glasno izjavim: Mi sicer nismo pristaši JRZ, toda kritiko tega doma proti vladi v celoti odbijamo, ker hočejo z njo opravičiti celo zastoj državnega proračuna.

Kar se mene tiče, mi je prav vseč, da neki klub senatorjev še nadalje ljubosumno varuje strankarsko oznako JNS. To je dobro ne samo za člane kluba, ki to očitno hočejo, ampak tudi za druge. Bolje je, da tako tudi ostane. To čisti položaj. Vsa interpelacija je prežeta duha stranke JNS. Ta duh je nam že zdavnaj znan. Stvarno gre za neko izključljivostjo, za nekim monopolom na jugoslovanstvo in državotvornost.

Interpelanti in senatorska opozicija se sklicujejo, češ, da je ogrožen temelj, na katerem počiva ta država. Z eno besedo, tu se razvija že znana ideologija integralnega jugoslovanstva, o kateri je tako lepo in prepričevalno govoril senator Drag. Gjorgjevič. Kakorkoli se ne morem v celoti strinjati z vsemi njegovimi izjavami, moram pa vendar poudariti, da je tak govor iz ust pravega domoljuba Srba-Sumadince veseli pojav. Je eden izmed tistih znakov, ki opravičujejo upanje, da gre razvoj kljub negaciji in strankarstvu k sporazumu in duhovni čim dalje bolj dozorevajo za pravilno pojmovanje tega temeljnega narodnega vprašanja. Hvala g. senatorju za to govor.

Kritika velikega dela senatorjev je po mojem mnenju v temelju zgrešena. Zmisel 6. januarja 1929 je popolnoma popačila. V režimu 6. januarja sem sodeloval tudi jaz in nekateri moji prijatelji. Jaz nisem sodeloval kot pristaš ali bорец ideologije integralnega jugoslovanstva. To je povsem druga ideologija in nima nič skupnega z velikimi idejami manifesta 6. januarja. Ako bi 6. januar 1919 pomenil integralno jugoslovanstvo, jaz niti najmanj ne bi sodeloval v njem, niti še neki drugi delavci, živi in pokojni.

6. januar je imel svojo določeno zgodovinsko nalogo. To svojo nalogo je izpolnil in njegov trobec je odpravil s proglasitvijo ustave 1. 1931. Vsaj (»u najmanju rukus«) neumestno je, ako se 6. januarski dogodek (»epizoda«) in politika navaja kot opravičilo za čisto določene strankarske težnje. Mi, sodelavci 6. januarskega režima, si ne moremo kaj, da ne bi izrecno poudarili, da se brezpozorno protivimo enačenju 6. januarske politike z ideologijo integralnega jugoslovanstva. Jaz sem v Parizu, pred zbranim tiskom vsega sveta, kot aktivni minister 6. januarskega režima izjavil, da hrvatsko vprašanje obstoja — v dobi integracije so vsaokogar, ki bi si o tem upal govoriti, najbolj strupeno napadali in metali projektvo nanj. To vprašanje se danes integralcem pojavlja kakor Bankov duh Macbethu. Sprožilo je tudi našo debato februarja 1933, in še danes je temeljno vprašanje naše notranje politike.

Dogodki so tistim idejam, ki jih vsebuje naša deklaracija februarja 1933, prav dali. — V času, ko vidimo, da duh nepomirljivega integralstva gre tako daleč, da želi vlado pahniti v težak položaj glede proračuna, torej prve državne potrebe, ko opozicija gre tako daleč, da hoče izzvati pookovno predlaganje celega državnega proračuna na narodni skupščini, tisti skupščini, v kateri je vladala naša ozračje in v kateri so padli revolverski strehi, že več, ko se ne pomišlja niti pred stanjem brez zakona (»ex lex«) v takem mednarodnem položaju, kakršen je danes, ko opozicija to vse skupaj počne zato, ker vlada po tisti ideologiji, ki jo zastopa stranka JNS, ni dovolj radikalna, vse to nam narekuje stališče: da stopimo na stran vlade in da glasujemo za proračun.

Nov Hitlerjev predlog Franciji »Nenapadalni pakt za vse čase«

Paris, 26. marca. b. »Matine poroča iz Londona, da je nemški odposlanec von Ribbentrop v razgovoru s svojim uglednim politikom izjavil, da Hitler ni pripravljen skleniti s Francijo 25 letnega nenapadalnega pakta, temveč je celo pripravljen skleniti za vse čase veljaven nenapadalni pakt, ki naj bi ohranil mir med obema državama.

Eden o položaju

London, 26. marca. c. Danes popoldne je bila seja parlamenta, na kateri sta morala Eden in Baldwin odgovorjati na interpelacijo glede angleške zunanje politike. Seja spodnje zbornice se je začela ob treh popoldne. Zunanji minister Eden je bil svojo izjavo zabel brati ob 15.45 pred polnim parlamentom.

Najprej je Eden govoril o zgodovini tako imenovane razorožene zone v Porenju. Omenil je tako med drugim, da je hibe v tem oziru povzročilo stališče USA na mirovni konferenci. Na dosedanj režim v Porenju je Nemčija pristala prostovoljno. Sicer je nemška vlada stalno izjavljala, da je versajski mir direkt, toda lokarska pogodba je bila prostovoljno podpisana. Eden v nadaljevanju svojega govora zelo zamerja Nemčiji, ker noče iti z

vsem sporom pred haško mednarodno razsodišče, dasi je že v lokarski pogodbi sprejela obveso obligatno arbitraže pred arbitražno komisijo.

Glede varšev, ki jih je dolžna Anglija Franciji, je Eden ponovno izjavil, da se Anglija smatra obvezana po določbah lokarske pogodbe in da bi ne bil rad prvi zunanji minister Velike Britanije, ki bi odpovedal angleški podpis na tej pogodbi. Toda Anglija misli, da je predvsem treba rešiti mir in razbistri položaj na temelju kompromisa. Zato je za Anglijo novi lokarski dogovor samo predlog za pogajanja in na te predloge lahko odgovarja Nemčija s konstruktivnimi predlogi. S tem novim načrtom lokarskega dogovora Anglija ne misli prevzeti nobenih novih političnih obvez. Sicer se generalni štabi lokarskih držav posvetojuje, toda ti posveti bodo uredili samo tehnične stvari in nimajo sploh nič sklopega o tem, kar bi moglo ojačiti angleško odgovornost v Evropi. Če Nemčija pristane na načrt novega lokarskega dogovora, potem bi se ti posveti generalnih štabov lahko raztegnili na vse države podpisnice, vendar bi ti posveti bili samo tehničnega značaja.

Slej ko prej pa se Anglija zaveda, da mora ščititi nedotakljivost francoskih in belgijskih meja. Ob času, ko to poročamo, Eden še govori.

Shod ministra dr. Kreka v Trebnjem in Ribnici

Ljubljana, 26. marca. V nedeljo zjutraj po sveti maši ob 7 h imel minister brez portfelja dr. Miha Krek v Trebnjem shod. Popoldne ob 3 pa bo imel shod tudi v Ribnici. Poleg ministra bodo na obeh shodih govorili še nekateri drugi govorniki iz Ljubljane.

Klub vladnih senatorjev

Belgrad, 26. marca. m. Na večeršnjem sestanku, ki sta ga imela predsednik vlade dr. Stojadinovič in notranji minister dr. Korošec s senatorji, ki podpirajo kr. vlado pri izvajanju njenega delovnega programa, so ti senatorji ustanovili svoj klub, ki so ga imenovali delovni klub. Za zabavne predsednika je bil izvoljen dr. Simonovič. Delovni klub je imel danes popoldne četrtro sejo, na kateri so se pretresala dva tekoča vprašanja v zvezi s sprejetjem državnega proračuna v senatu. V teku dneva je imel več sestankov tudi klub senatorjev JNS, ki je letotako razpravljal o zadržanju svojih članov pri glasovanju o državnem proračunu v podrobnostih.

Zagrebska vremenska napoved. Deloma jasno s porahom oblaci, pričakovati je slabega lokalnega deževja, zlasti v Primorju in zahodnih dorskih krajih, toplo.

Iz časov režima Pucelj-paše

Iz »brskega naselja« Velikih Lašč smo prejeli sledeči dopis: Ko smo brali v »Slovenec«, kaj je vse govoril naš rojak, gospod mesar in veleposelnik ter bivši minister Ivan Pucelj v senatu, kjer se je pritoževal zoper preganjanje učiteljev od strani »klerikalnega terorja«, smo sklenili, da pokličemo javnosti v spomin, kako se je godilo učiteljskemu našemu prijatelju trga takrat, ko je v njem neomejeno gospodaril oblastiželjni naš Ivan Pucelj.

Najvišja želja gospoda Pucelja je bila vedno, da bi poleg ministra postal tudi vladar v svojem rojstnem kraju. V resnici se mu je posrežilo, da se je povzpela od nekakega nekronanega kralja Velikih Lašč in vse okolice daleč naokoli. Njegova močna roka se je čutila od turjaškega gradu do hrvaške meje, najbolj trdo pa je držal za vajeti v Velikih Laščah, kjer se ni smelo nič zgoditi brez njega ali pa celo še proti njegovi volji. Takega budnega poglavarja slovenskega plemena ni naša dežela še nikoli imela. Kadar ga niso važni državni posli zadrževali v Belgradu, je sam osebnost nadziral vse politično in osebno življenje v Velikih Laščah, kjer se zgodi marsikaj zanimivega. Sam je gospod minister pazil izda okna svoje hiše, kdo obiskuje župnišče, kakor je tudi pozorno sledil ali slediti dal vsem, ki so prestopali vhod v prijazno gostilno Katoliškega društva, kar je bilo seveda smrten greh za vsakega narodnega naprednjaka in unitarističnega Jugoslavena, kakor je gospod minister Pucelj. Naj je bil sodnik ali finanec, notar ali orožnik, sodni sluga ali poštarica, učitelj ali uradnik, vsak je moral plesati tako, kakor je veleval naš Pucelj-paša. Najbolj pa je skrbel za »nižje uradnike« oziroma za ljudstvo, da ne bi drugače mislilo in delalo, kakor je bilo prav ministru Pucelju, posebno pa so bili črno zapisani oni, ki so bili člani Katoliškega prosvetnega društva.

Nisi pa mogel hujše razžaliti in ogorčiti našega velikolaškega velmoža, kakor če si drznil drugače voliti, nego je on zapovedal. Ko so leta 1933 velikolaški učitelji korporativno odšli na volišče in z neverjetnim pogumom namesto Puceljevega favorita Kočevarja, kandidata JNS, volili poštenjaka Jelenca, je jeza gospoda sedanjega senatorja priklopila do vrhunca. »Teh gadov ne bom redil na svojih prsih!« je takrat ogorčeno zaklical. In res so morali neposlušni učitelji drago plačati ta svoj nezastliški greh. Adam Milčević, šolski upravitelj na Karlovcu, je kljub temu, da je imel sedem let službe in družino, bil brez vsega odpuščen iz službe. Učitelj Jože Prijatelj je moral na kočevsko nemško enorazredno v Gotečici, ki je 25 km oddaljena od zdravnišne in železniške postaje, dasi je invalid. Najhujše pa se je zgodilo Francetu Pečku, izvrstno kvalificiranemu učitelju, kateremu je gospod Pucelj kljub temu, da je bil že takrat opasno bolan, izbral za bodoči kraj bivanja srbijansko brdsko naselje Prevešt na bol-

garski meji, ki je od zadnje železniške postaje oddaljeno celih 60 km. Ta žrtve svojega svobodnega državljankega prepričanja in zakonite volivne svobode se je šele pred enim tednom vrnila iz svojega izgnanstva v domovino, tako hudo bolan, da so mu morali ljudje pomagati v vlak in iz vlaka ter se je sploh moral vrniti s spremstvom, ki je med potjo nanj pazilo. V Preveštu je namreč njegova bolezen tako napredovala, da je gospod Franc Peček danes tako bolan, da vzbuja usmiljenje vseh.

Vse te premestitve, ki so se kajpada maskirale s frazo, da so bili ti politični kaznjenci »državi nevarni«, so se takoj izkazale kot to, kar so v resnici bile. Na njih mesto sta namreč takoj prišla takrat bodoči, danes pa dejanski zet gospoda ministra Pucelja in ministerva hčerka sama. In ker se je danes ta strašna krivica popravila, je gospod Ivan Pucelj v senatu zagnal tak krik, kakšen »teror« da vrši doktor Korošev režim v Sloveniji! Toda ta režim ni naredil nič drugega, kakor da je gospo hčerko in gospoda zeta gospoda Pucelja, radi katerih sta morali dve dobri učiteljski moči stran, oziroma je eden bil celo odpuščen, premestil, toda kam? Ne iz Lašč v kakšen Prevešt ali v kakšno Gotečico ali v bosanske hribe, ampak na zvetov dom, v 5 km oddaljeno Karlovec. In radi take velikodušnosti sedanjega režima se sedaj gospod oče in senator še pritožuje!

Mogoče je gospod Pucelj tudi pozabil, kako je njegova roka v času njegove vsemogočnosti pomela tudi z drugimi učitelji ter mesto njih posadila naš okraj s samimi JNS hrasti. Ker je učitelj France Kokalj bil tako predzren, da je nastopal celo pri Katoliške mprosvetnem društvu, ga je Puceljev režim poslal iz Lašč v Komendo, ker se pa tudi tam ni dunesel, so ga poslali v bosenska brda. Sin velikolaškega organista Mirko Breje je bil učitelj v škofjeloških brdih, a so ga enostavno vrgli na cesto, čeprav je imel že dve leti službe, čeprav je živel v pomanjkanju in čeprav je radi tega zbolela in umrla njegova mati ter je oče še hujše zbolel.

Na pritožbe gospoda senatorja v senatu moramo velikolaščani odgovoriti samo tako, da Puceljeva gospa hčerka in gospod zet ne bosta v Karlovcu prav nič trpela in da bi gospod Pucelj, ako ima socialno srce, sploh lahko sam poskrbel za njiju, saj je zelo premožen, dočim čaka še stotine učiteljskih kandidatov in kandidatkin na službe po naših brdskih naseljih. Pa saj tega od gospoda Pucelja in njegovih nihče ne zahteva in Karlovec so zelo prijazna vas. Seveda se je treba v nove razmere živjeti. Treba se bo navaditi potovati okoli brez državnega salonskega voza, saj tudi drugi navadni državljani živimo, kakor nam pač dopuščajo razmere. Da je pa bivše JNSarske glorie konec, na to se bo moral privaditi tudi gospod senator Pucelj in njegovi dragi.

Zločin napol blaznega človeka

„Pet ljudi moram ubiti“ — Cele sadovnjake posekal

Vransko, 25. marca.

Ko so prihajali danes zjutraj ljudje na Vransko k prvi ev. maši od kranjske strani, so si med seboj pripovedovali o nezastliškem zločinu, ki se je dogodil v pretekli noči. V Črnem grabnu pod Trojanami je napadel okrog 35 let star fant Ljotra Javornik, kateremu pravijo Ljude, da ni popolnoma normalen, nekoga Kamnika in ga s sekiro tako veskal v prsi, da mu je izsekal kar cel kos mesa. Ranjenca so še ponoči odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Toda to zlobnežu še ni bilo dovolj. Po zločinu se je podal s sekiro in še nekim drugim ostrim orodjem po glavni državni cesti proti Vranskemu. In med potjo je skoraj kar po vrsti obsekal vsa mlada drevesa, ki jih je dala vrediti drž. uprava. Piec teh vrst si je ogromno škodo sam ogledal. Zločinec je obsekal vsa najlepša drevesa okrog in okrog, tako da jih je veliko sploh izgubljenih in se bodo brez dvoma posušila. Najhujše razdejaje pa je napravil na Vranskem pri posestniku Javorniku. Temu je dobesedno posekal vse sadovnjake, okrog 50 dreves, od najmanjšega do največjega, tako da je popolnoma vse uničeno. Tudi cestnemu nadzorniku Lukmanu je posekal par dreves. Okrog treh zjutraj pa je prirohnal pred hišo, v kateri stanuje najemnik Kavčič. Tu je začel razbijati in tolči po oknih. Šip k sreči ni razbil, pač pa je obsekal s sekiro okenske okvire, tako da so kna močno poškodovana. Ko ga je Kavčič preganjal, je odšel iz Vranskega proti Bistrici, kjer je nadaljeval svojo »kulturno« delo pri Livku, kateremu je tudi posekal veliko množino dreves. Od tam je šel na Osredok, kjer je izlil svojo jezo nad sadovnjakom posestnika Presekarija, kateremu je prav tako povzročil veliko

škodo. Vsi prizadeli imajo ogromno škodo na sadnem drevju. Zločinca je šla takoj danes iskat orožniška patrulja, toda do časa, ko to poročamo, ga še niso mogli izslediti. Ljudje pravijo, da je fant bolj hudoben kakor pa prismojen. Bil je že ponovno zasačen pri raznih tatvinah. Tudi drevesa od državnih cest je že enkrat pred leti posekal in bil zaradi tega obsojen. Na Vranskem pa je že prej enkrat pobil na neki gostilni vse šipe. Ves divji in nerazsoden postane zlasti, če se napije, kar je bilo najbrž tudi tokrat. Ljotra Ivan je doma iz Zagorja ob Savi. Zdaj je služil nekje na Trojanah, odkoder je v pretekli noči napravil svojo »kazensko ekspedicijo« na Vransko. Grozil je tudi, da mora pet ljudi ubiti, med njimi dva z Vranskega in enega iz Ločice, potem se bo pa sam obesil. Danes si je cela vrsta ljudi ogledovala posekana drevesa in pomilovala oškodovane posestnike.

14 posestev na dražbi

Od 26. marca do konca maja je letos pri ljubljanskem okrajnem sodišču že razpisanih 14 dražb raznih mestnih in okoliških posestev. V mestu samem pride 5 zemljišč oziroma hiš na dražbo. Vseh 14 zemljišč s hišami in pritlikinami je bilo skupno cenjenih na 4.715.832 Din. Dne 30. aprila ob 11 dopoldne pride na dražbo veliko zemljišče na vogalu Tyrševe in Vilharjeve ceste, ki je cenjeno na 3.093.179 Din.

Danes sta bili na dražbi prodani 2 realiteti. Pred sodnikom g. Jankom Müllerjem se je vršilo

Ne zahtevajte enostavno „eno tubo zobne paste“, ne ampak izrecno

Chlorodont

kakovostno zobne pasto za veliko in malo
Jugoslavanski proizvod

Tuba Din. 8.-

Delo Karitativne zveze v Mariboru

Maribor, 26. marca.

Karitativna zveza v Mariboru je na svojem običnem zboru, ki se je vršil v torek, dne 24. marca dajala račun in poročilo o svojem delovanju. Zveza je bila ustanovljena leta 1933, z intenzivnim delom pa je pričela lani meseca maja. Od tega časa beleži mnogo uspehov pri delu za ublažitev bede, ki je zlasti v Mariboru silno velika. Prvo njeno delo je omejitev beračenja, ki so ga razni delamržeči izrabljali, saj je znano, da je med mariborskimi berači bilo in jih je še mnogo, ki jim je prosjačenje le sredstvo za lažodno življenje. Tako omejitev je zveza dosegla z izdajanjem listkov, katere so ljudje mesto denarja delili revežem. Na podlagi teh listkov je nato zveza prosilec, o katerih se je prej prepričala, da so podpre potrebni in vredni, dajala podpore. Teh listkov je bilo lani prodanih za 12.617,25 Din. Akcija je, dasi je šele v začetkih, v zadovoljnost res potrebnih mariborskih revežev, uspeša. Če bo javnost v bodočem letu pokazala za to akcijo še več razumevanja, bo mogoče onemogočiti beračenje nepotrebnim in delamržečim. Drugo veliko delo Karitativne zveze je pomožna kuhinja, ki je poslovala v palači Zdravne gospodarske banke od 1. dec. 1935 do

15. marca 1936. V tem času je izdala 3.695 obedov. Od teh je bilo izdanih brezplačno 1458, ostali pa so bili plačani z listki v znesku 4.614 Din. Na Sveh večer je kuhinja dala 97 osebam brezplačno večerjo, na Božič pa obed 97 osebam. Pisarna Karitativne zveze je bila na razpolago vsem pomoči potrebnim z nasveti, posredovanji za službe in z dejansko pomočjo. Za Božič je razdelila 72 otrokom, katerih se nikdo drug ne bi spomnil, 144 kosov perila. Zveza pa se je spomnila tudi revne dece v naših obmejnih župnijah in jih za Božič obdarovala. Denarni promet je bil naslednji: dohodki 18.742,50 Din, izdatki pa 17.769 Din.

Obični zbor je izrekel žalovalno predvsem prevzviš. škofu g. dr. Ivanu Tomažiču, ki je po vseh svojih močeh denarno in moralno podpiral delo in stremljenje Karitativne zveze. Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani, mestni občini mariborski in kr. banski upravi, ki so pokazale veliko razumevanja za karitativno delo. Zahvala pa je bila izrečena tudi vsem neimenovanim dobrotnikom, ki so v denarni ali v materialni mnogo žrtvovali za namene Karitativne zveze. Obični zbor je z veseljem vzel na znanje poročila funkcionarjev in sklenil, da se bo karitativno delo v Mariboru kar najbolj intenzivno nadaljevalo.

K zborovanju ljubljanskih gostilničarjev

Naše poročilo o zborovanju ljubljanskih gostilničarjev pri Mikliču izpolnjujemo še z naslednjimi navedbami: Na zborovanju so padali očitki, češ, da se občinski svetniki, ki so gostilničarji (vsi so člani JRZ) v mestnem svetu niso dovolj zavzemali za koristi gostilničarjev. To seveda ne drži in so bili ti očitki krivični, bodisi, da so bili izrečeni iz nepoučenosti ali iz osebnih, oziroma političnih nasprotij. Prvojni predlog finančnega odseka glede pavšala gostilničarjem je določal, naj bi znašal mesečni pavšal, kolikor določa lestvica od 25 do 1000 hl izločenega vina na leto, toda tako, da bi recimo gostilničarji, ki izločijo recimo 36 hl letno, plačali prav toliko, kot tisti, ki izločijo 50 hl. Predlog je pavšal hotel diferencirati le v večjih presledkih. Nasprotno temu pa so zastopniki gostilničarjev v občinskem svetu prodirli s svojo zahtevo, da znaša mesečni pavšal 1 Din za vsak v letu izločen hl vina oz. piva. Nekdo se je ob občinski svetnike tudi obregnil, češ, da se gostilničarji-občinski svetniki niso zavzemali za to, da bi okoliški, sedaj Ljubljani priključeni gostilničarji smeli klati prečišče doma, kakor je bilo to dosedaj. Toda klavniški kuratorji je sklenili, da se mora vsa živina v mestu, razen one, ki jo kmetije doma zrede in zakoljejo za lastno potrebo — klati izključno le v mestni klavnici. V nedeljo je zborovala tudi mesarska zadruha. Zastopniku mesarjev v občinskem svetu pa tedaj ni nihče očital te uredbe, čeprav je on sam predlagal pred občinskim svetom. Mesarji so pač toliko uvideli, da morajo imeti enake pravice, če imajo enake dolžnosti.

K dopolnilnim volitvam pa pripominjamo le: V upravi združenja in zastopana bivša občina Mosle, čeprav je med priključenimi občinami najmočnejša, pač pa je zastopana dosti manjša Štepanja

vas, ki ima le 600 prebivalcev, je pa znana trdnjava JNSI Štepanja vas ima v odboru enega odbornika in enega namestnika Toliko, da bo naša javnost vedela precejni delo v ljubljanskem gostilničarskem združenju in da se bo vedelo, kakšen duh vlada nad to uradno stanovsko organizacijo!

Ogromna sodba - cela knjiga

Ljubljansko okrajno sodišče je prejelo nenavaden sodni spis — sodbo v našički aferi, tiskano v obliki debele knjige, ki jo je doposlalo okrajno sodišče v Osijeku. Je to tako imenovani pismeni odpravki sodbe, izdelan po določilih zakona o kazenskem postopanju, podpisano po upravitelju sodne pisarne in opremljen s pečatom, kakor vsaka navadna sodba. Zunanja oprema je zelo lična. Sodba je tiskana na 181 straneh velikega kancelijskega formata. Pole so lepo knjigovesko s strojem sešite. Ovitke je iz precej trdnega papirja. Tisk je zaradi dobrega papirja zelo čeden in čitljiv. Vrste gredo preko cele strani. Izrek sodbe obsega 27 strani, ves ostali prostor zavzemajo razlogi. Zanimivi so datumi, ki se navajajo v toku postopka. Osiješko državno tožilstvo je vložilo dve obtožnici, in sicer 11. februarja in 14. marca 1935. Javna razprava se je pričela 9. maja in končala 8. novembra 1935, sodba je bila izrečena 18. novembra. Za krive je bilo spoznanih 48 obtožencev, in sicer sami moški, 57 obtožencev pa je bilo oproščenih. Med obsojenci je 14 Židov. Ljubljansko sodišče bo to sodbo vročilo nekemu obsojencu v Ljubljani. — Ta knjiga, ki je našla svojo pot tudi v našo licealno knjižnico, predstavlja obenem posebno zanimiv dokument iz naše najnovejše politične zgodovine. Saj je eden obsojencev bil celo upokojeni minister in bivši narodni poslanec. Če si knjigo predstavimo v formatu naših leposlovnih knjig, bi obsegala — nad 800 strani. Zato pač v naši državi menda nima prednika.

— Pri zaprtju. motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.

Ptuj

Osebnost. Ptujski mestni župan dr. Alojz Remec je odpotoval v Belgrad zaradi mestnega proračuna in drugih važnih občinskih zadev.

Obični zbor JRZ, ki je imel biti v nedeljo, 29. marca, je preložen.

H kritiki igre »Pot mladosti« pripominjamo, da je igralo Ingoličevu dramo »Zgrešene poti« Dramatično društvo v Ptuj in ne dijaki ptujске gimnazije.

Lehárjeva najmodernejša in najzabavnejša opereta
Jutri premiera! KINO UNION

»Clo-Clo«

Ljubavne melodije. V njej poje, pleše, skratka bri-ljira kot še nikdar poprej

Marta Eggerth

Za obilo smeha, razvedrila in kratek čas pa skrbita popularna komika
Leo Slezak in Hans Moser

Daniel Omerzu:

Vojna v Galiciji

Znočilo se je in armada se je ustavila, da prenoči in se odpočije po težkem celodnevem maršu. Po poljih in travnikih je zabrela na tisoče lučic, ognji so goreli in dim se je valil v oblake. Bila je naravnost čarobna slika tega velemejsta šotorov in pokritih, prevoznih vozov. Drugače pa je bilo daleč spredaj, kjer so nočevali izvidne kolone. Tu ni smela goreti nobena lučka, še cigarete so smeli prižigati le pod žepico, tudi miru in počitka si te prednje kolone v tej noči niso mogle privoščiti. Njihove predstraže so že poročale, da so se v majhnih patrolah pojavili že kozaki, ki se bliskovito hitro pojavijo in tudi že izginejo. — Te vesti o kozakih so vznemirljivo vplivale, nihče se ni upal zatisniti oči iz bojazni, da bi ponoči ne prišlo od nekakega nenadnega napada, tako da je bila ta noč polna razburljivih in žalostno-smehnih dogodkov. — V jutranjem svitu naslednjega dne se je pa vojni pohod zopet nadaljeval z vso naglico. Skozi mnoge maloruske vasi nas je vodila ta pot. Opažali smo že, da prihajamo v kraje, iz katerih se je največ prebivalstva že umaknilo. Okrog zapuščenih domov se je le še samotje pasla perutnina in evinje, katerih so se poslužile mimovozne vojaške kuhinje. — Popoldne smo prišli v majhno vas Romanovka, vzhodno od mesteca Bobrka, kjer smo pa topove že morali pokrivati z zelenjem, da bi jih ne opazila ruska letala. Od moža do moža je šla vest, ki je prišla od sprednjih straž, da stojimo že blizu ruske vojske in da bomo morda že ta dan stopili v borbo. Po dvurnem odmoru v tej vasi smo šli dalje po veliki cesti, ki prihaja iz Lwowa; široka cesta je bila nabito polna vojaštva vseh vrst orožja, kajti od Lwowa sem so korakale tudi divizije

twowskega armadnega zbora; kar konjeniška divizija — sami uanci so hiteli mimo nas, da po-ljšeeo stik z ruskimi vojskami. Po hribovju, eev-erno od mesteca Przemyslany, se je pehota že spuščala razvita po njivah, travnikih in gozdovih proti Zaradizie in kar je pomenilo, da stojimo že tik pred začetkom savražnosti. Tudi topništvo je že dobilo povelje, da se ustavi blizu vasi Lipovce, severno od reke Lipa. Z veliko naglico so brzele kolone vojaštva in vozov skozi mestece Przemyslany ter reke Lipe proti severu, odkoder smo že slišali vedno gostejše streljanje prednjih pehotnih oddelkov, ki so bili že v stiku z ruskimi predstražami. Prebivalstvo tega ličnega mesteca je bilo vse razburjeno, ko je videlo, da se pripravlja boj v neposredni bližini mesta. Mnogi so začeli zapuščati svoje domove, nalagali so najnujnejšo prtljago na vozove ter bežali proti mestu Lwowu.

Ze se je večerilo, ko so v sanitetnih vozovih pripeljali prve ranjence mimo nas. Bledih in upadlih obrazov so si siromaki dvigali glave in se ozirali po nas, še zdravi! Pred nami je ležala lepa valovita pokrajina z gozdovi in travniki ter majhnimi naselji, kjer se je začela sedaj razvijati borba dveh armad. Ze so razvrstili topove ob robu gozda in jih usmerjali proti domnevnim ruskim pozicijam, ki so bile oddaljene od nas še kakih 3-4 km. Ordonančni jezdecji so prihajali in odhajali v največjem diru, višji oficirji so se posvetovali. Pehota daleč pred nami že razvija streljanje, ki je vedno hujše. Topovi so že nabiti z granatami, ki bodo vsak čas odnesle prvi smrtonosni pozdrav ruski vojski. Bili so to težki trenutki, vse je za napetostjo pričakovalo nadaljnega razvoja. Ze je povelje tu, da začno delovati tudi topovi, za zdaj le še posamezni. Granate! 3400 m! Torej so Rusi že blizu, smo si mislili in v naslednjem trenutku so že žvižgajoč rezale skozi ozračje proti severu. Vsi zasledujejo z napetostjo udar

teh granat, ki naj izzovejo odgovor ruskega topništva. Medtem so se za nami kopčili stotine vozov in nepregledne municijske kolone, ki so se pripravljale, da tukaj prenoče. Zanetli so si tu in tam kak ogenj, da si skuhajo večerjo. — nihče pa ni pomislil na posledice, da nas more dim izdati! Se dve granati so mogli topničarji medtem izstreliti in naenkrat smo zaslišali v oddaljenosti 4-5 km silno gromenje. Vsem je bilo jasno, da so to ruski topovi. Čudili smo se, da Rusi začenjajo kar s salvami. Sekunde so minevale v čakanju: kam je bila poslana ta salva? Kar naenkrat pa je zavreščalo okoli nas s silnimi treski in žvižganjem po zraku. Rusi so torej avstrijske topniške postojanke na tem mestu že izsledili in to po nekaj granatah, ki so jih naši topničarji izstrelili. Se ena salva je edledila in že bliže naših topov. Tretja in četrta so pa že delovale nad glavami konjskih upreg v ozadju, ki so se, kakor moštvo topov, morale hitro umakniti na varno. Rusi so obstreljevali tudi bližnjo vas Lipovce, kjer so se na nekaterih hišah užgale slamnate strehe.

Ta ruski topovski ogenj je povzročil velik strah v vozovnem parku, ki se je moral sedaj naglo obračati nazaj proti mestu Przemyslany, odkoder so pa pritiskale naprej vedno nove kolone, ki niso vedele, kako je pri Lipovcu in tudi ne, da se sprednje kolone morajo že umakati. Nastala je silna zmešnjava, z vseh strani so se gnetle in pritiskale vozovne kolone nazaj na cesto, na kateri so že v treh vrstah, korak za korakom pritiskali ti naprej, drugi nazaj, in se je cesta že popolnoma zamašila. V temi je bila avstrijska armada že v popolnem umiku. Izkazalo se je, da Rusi napadajo z velikanskimi silami na južni in severni strani Przemyslany. Ker je cesta vodila čez reko Lipo z zelo globokim in strmim obrežjem ter je bil na tem kraju le en sam most, čez katerega naj bi sedaj v največji naglici šla vsa ta množica vo-

jaštva in vozov, so nastale strašne posledice, tisti hip, ko so okrog osme zvečer nenadno napadli te kolone kozaki odelki.

Napad, ki je trajal le samo borih pet minut, je zadoščal, da se je umik spremenil v grozotni beg. Nastalo je nepopisno kričanje drug na drugega, začeli so prevračati vozove v jarek, samo da so dobili zopet nekaj korakov prostora. Umik je trajal vso noč do ranega jutra, preden je šel zadnji voz čez most, ki so ga ob šestih zjutraj avstrijski sapperji že raztrčili. Na stotine vozov z velikimi množicami provijantov, municije in raznega drugega materiala je pa ostalo v obcestnih jarkih in postalo tako bogat plen ruske vojske, ki je v jutranjih urah že zasedla domni breg reke Lepi. Tudi prestrašeno prebivalstvo mesteca Przemyslany in bližnjih vasi je bilo že z vozovi in peš na cesti proti Lwowu. Vse je zapuščalo domove in bežalo, samo da se reši vojne vihre. Komaj za nekaj sto korakov pred mestom Lwowom so v jutranji megli že prišli Rusi do železniške proge v najbližnjo bližino velike ceste, po kateri so se valile velikanske množice vojaštva, civilnega prebivalstva in vozov, živine in konj. Bilo je, ko da bi se preseljevali narodi. Mariborski in ljubljanski domobranci so se morali v vsej naglici kar ob cestnem jarku pripraviti na boj, civilno prebivalstvo je pa kar besnelo, ko je videlo, da se pehota kar ob cesti pripravlja na borbo. Ženske in otroci so začeli vpiti in prositi, da jih pustimo čim hitreje dalje, nakar so jih vojaške oblasti odpravljale v bližnji gozd in od tam dalje po lwowski in stryjski cesti. Tudi vojaške vozovne kolone in kuhinje so se morale čim hitreje po vseh potih in cestah proti jugozapadu odstraniti.

Dopolnede, okrog devete, se je pa začela velika bitka, ki je trajala nepretrgoma polne štiri dni, do 30. avgusta 1914 (Dalje.)

Gospodarstvo

Najem železniških restavracij

Na podlagi pooblastila v finančnem zakonu za 8 dvanajstin za 1935-1936 je prometni minister v soglasju z finančnim ministrom in Glavno kontrolo predpisal pravilnik o izdajanju v zakup restavracij, bifejev, kioskov, trafik, brivnic, menjalnic ter ostalih prostorov na postajah drž. železnic, ki služijo potrebam potnikov.

Gostinski in drugi obrati na postajah drž. žel. morajo služiti udobnosti potnikov in pospeševanju turizma. Ti obrati bodo dani v zakup izjemno odlošnih odredb zakona o drž. računovodstvu po predhodnem natečaju ali direktni pogodbi za nedolga časa, pa po naprej odredjeni ceni ali s sodelovanjem žel. uprave pri brutodohodkih.

Končni odlok o zakupu s sodelovanjem države pri brutodohodkih napravi na predlog oblastnega žel. ravnateljstva glavna rav. rav. drž. žel., za vse ostale obrate pa oblastno ravnateljstvo.

Restavracije se dele na velike, srednje in male, ostali obrati pa obrate I. in II. vrste. Posilci morajo dokazati strokovno usposobljenost po določilih uredb o dokazu usposobljenosti za opravljanje gostinskih obrti, poleg tega pa še za vel. restavracije najmanj 10, za srednje 8 let uspešne prakse itd. Zakupci prvotrajnih bifejev morajo biti tudi osebe z najmanj 5 letno uspešno prakso v delikatesnih obrtih. Tozadevne dokaze je priložiti predložit.

Zakupne cene in višino potrebne glavnice, kakor tudi razdelitev, izvrši žel. ravnateljstvo s komisijo.

Zakupnine so morejo čez tri leta ponovno pretečati in izmenjati, v izrednih primerih pa tudi čez leto dni. 5% delež pri brutodohodkih se ne more izpremeniti.

Za odpoved veljajo obojestransko: za vel. restavracije 6 mesecev, za srednje restavracije in ostale obrate I. vrste 3 mes., za male restavracije in ostale obrate II. vrste 1 mesec. Odpoved se mora izvršiti sodnim putem.

Po izvršeni odpovedi je zakupnik dolžan, da najete prostore izprazni in izroči zakupne predmete v 24 urah. Ta rok izključuje vse druge posebej predpisane ali običajne roke za izseljevanje.

Ravnateljstvo mora odpovedati pogodbo v teh primerih: 1. če bo zakupnik kaznovan v teku pogodbenega leta trikrat ali če se ugotovi, da prodaja po ceni, večji od one, ki je predpisana v cenovniku ali ne zadovoljuje potrebo javne glede kakovosti jedil in pijač. 2. Če v roku mesec dni ne plača prispele zakupnine, in 3. če kavicije ne dopolni v prepuščenem roku.

Pogodba o zakupu preneha, če pride zakupnik v konkurz, če je obsojen za kazensko delo na kazen, ki ima za posledico izgubo častnih pravic, če pogodbo preneša na drugo osebo brez odobritve pristojne oblasti, če namerno prikriva svoje brutodohodke. O prenehanju zakupa se zakupnik obvešča preko pristojnega sodišča.

Če se zakupnik po poteku odpovednega roka ne izseli, bo plačal iz kavicije, kakor iz svoje imovine, za vsak dan pogodbeno kazen: za velike re-

stavracije 200, za srednje 150, za male 100, za obrate I. vrste 100, II. vrste 50 din dnevno.

Nadzorstvo vrši splošni oddelek žel. ravnateljstva, neposredno nadzorstvo pa izvršujejo šefi postaj, ki so v tem oziru organi splošnega oddelka. Za nadzorstvo v hig. oziru se bodo brigali v prvi vrsti šefi sanitete in prometni zdravniki.

Proti odloku šefa postaje ima zakupnik pravico pritožbe obl. ravnateljstvu, na odloke obl. ravnateljstva glavnemu ravnateljstvu, in sicer v desetih dneh od sprejema pismenega odloka.

Kavicija je trimesečna zakupnina v gotovini. Za one, ki plačujejo od brutodohodkov, odredi pristojno ravnateljstvo višino stalne kavicije po razmerah in obratu. V tem primeru se mora kavicija po poteku 1 leta povečati ali zmanjšati po doseženem prometu.

Ravnateljstvo ima pravico iz kavicije si vzeti takoj in neposredno vsako svojo terjatev iz pogodbe, posebno pa zaostalo zakupnino, kakor tudi druge kazni in škode na inventarju in zgradbi, katerih zakupnik ne bi plačal. Zakupnik mora dopolniti kavicijo najdlje za mesec dni. Po prenehanju pogodbe železnica plačuje iz kavicije vsako eventualno škodo, ostanek pa vrne zakupniku.

Zakupnik gostinskih obratov oddvojeno po ravnateljstvih so dolžni nabavljati enak zavojni papir, kuverte, krožnike itd. in preskrbovati potnike s kolekcijami domačih suhomesnatih mlečnih itd. proizvodov po umerjeni ceni in na ta način reklamirati jih pri domačih in tujih potnikih.

Cenovnike predpisuje za restavracije, bifeje in druge obrate pristojno ravnateljstvo.

Po iniciativi žel. uprave se bodo vršili strok. tečaji in sestanki z zakupniki, katerim more minister v to svrhu odobriti brezplačne karte. Poleg tega more minister odobravati brezplačen prevoz ledu in živili, potrebnim obratom, ki se ne morejo zalagati v mestu, in ugodnosti za prevoz mineralne vode, če se nabavljajo na veliko in skupno kakor tudi za navadno študentsko v steklenicah. Za event. spore, razen odpovedi, ki bi izšli iz pogodbenega odnosa, je pristojno sodišče v kraju sedeža ravnateljstva.

Zakupnik nosi vse takse, davke, doličate, kakor tudi ostale davščine, s katerimi je obremenjena zakupna pogodba in ki izvršajo iz izvrševanja zakupne pravice.

Zakupniki, ki imajo sedaj v zakupu prostore, morejo po izteku pogodbe avtomatično preiti na pogodbeni odnosi po tem pravilniku, če so za časa prejšnjega zakupa bili popolnoma redni glede izvrševanja pogodbenih obveznosti.

V vseh primerih, kjer bi pogoji po tem pravilniku bili ugodnejši od obstoječih pogojev, se morajo obvezati prevesti na odredbe tega pravilnika po prošnji tudi pred potekom roka pogodbe toda po postopku, ki ga določa čl. 84 zakona o držav. računovodstvu.

Podrobne odredbe glede vsega tega bodo predpisane s posebnim poslovnikom.

Samopomoč kmetov uspeva

Maribor 26. marca.

Zadnji živalski sejem v Mariboru, ki se je vršil v torek, dne 24. marca, je, kakor prejšnji, potekel v znamenju kontrole nad prodajalci in zaščite kmeta prodajalca. Nekoncesioniranih prekupevalcev je bilo tokrat manj. Proti njim akcijski odbor za dvig cene živini ni tako ostro nastopil kakor zadnjič, ker so se zavezali plačati po 50 Din za mestne reveže, kar so tudi storili. Na sejmu je bilo opaziti, da so trgovci, ki so običajno pripeljali le par glav živine, tokrat pripeljali do 20 glav živine. Pri tem pojavu nastane vprašanje, po kakem ceni so trgovali do živino plačali.

Kmetje so bili disciplinirani in so držali cene, ki jih je določil akcijski odbor. V nekaterih slučajih, ko so kmetje živino že prodali po nižjih cenah, je akcijski odbor interveniral pri kupcu, ki so kupčijo sami stornirali in nato za isto blago plačali 25 do 50 para pri kilogramu več. Slaba stran sejma je bila ta, da kmetje iz Ptujkega polja še niso dovolj organizirani. Ko bo ta ovira odpadla, bo delo za dvig cen na sejmih v Mariboru in zlasti v Ptuj, ki so važnejši nego mariborski, lažje in še uspešnejše. Priporočiti je še treba, da je na sejmu bilo mnogo ljubljanskih trgovcev. To je gotovo v zvezi z dejstvom, da so cene živini na Kranjskem višje od cen na Štajerskem. Sejem je potekel v redu brez incidentov.

Znižanje glavnice. Strojlina, lesna in kemična industrija, d. d. v Polzeli ima občni zbor v Ljubljani v prostorih Javnih skladišč 10. aprila ob pol 12. Na dnevnem redu je znižanje glavnice od 1.25 na 0.625 milj. Din s prežigosanjem od 101 na 50 Din.

na Krasu, na njihovih grobovih. Marsikdo, ki je sam preživel te boje oz. sploh vojni metež na fronti, se bo ob tem pripovedovanju spomnil svojih najstrašnejših življenjskih dogodkov in bo pisatelju hvaležen, da je sprostil njegovo misel mučiteljskih prividov; mlajšemu rodu pa bo knjižica glasila trpljenje njih očetov ter strahoto borbe za osvobodjenje oz. jim v vsej resničnosti kazala grozo vojne, ki naj je nas Bog obvaruje! Oj Dobrodo! Slovenskih fantov grobi! Njim slava!

Gilbert in der Mauer: Die Jugoslawen einst und jetzt

V demokraciji Nemčiji povojne dobe je bil priznan glasnik Jugoslavije Herman Wendel, katerega episi o nas so tudi v naših krajih precej razširjeni. Sedaj je tudi nacionalno-socialistična Nemčija dobila glasnika Jugoslovancov — Gilberta in der Mauer. Založba Johannes Günther v Lipskem in na Dunaju je izdala že dve knjigi: »Die Jugoslawen einst und jetzt«, tretja menda v kratkem izide. V prvi izdaji podaja pisatelj zgodovino Slovencev, Hrvatov in Srbov na 247 straneh do zedinjenja, v drugi na 606 straneh pa zunanjo politiko Jugoslavije, v tretji se ne izliči knjigi, bo obdelana notranja politika Jugoslavije.

*Pot Slovenije do nacionalne misli. 1830—1914, je obravnavana na straneh 113 do 118. Mišlim, da bo vsakdo dobil najboljšo sodbo o tem poročilu, ako navedem dobeseden prevod enega odstavka:

*Toda enkrat izrečena misel o združitvi vseh pripadnikov slovenskega rodu je sicer mogla izginiti s političnega dnevnega reda, ne pa iz src nekaterih narodovih borcev, ki so postali dramatik in budilci. Kakor se je pri Srbih in Hrvatih naslonil na Obradovića, Karadžića, Gaja in Strossmayerja krog duhovnih naslednikov, tako je bilo tudi pri Slovencih, ki so dobili v Janku Gregorčiču (očividno je pisatelj iz imen Janka in Gregorčiča setavil to ime). Levstiku. Stritarju in Jur-

SREČKE

državne razredne loterije

A. REIN I DRUG ZAGREB

Gajeva 6 - Mica 15

Devekrat največja premija po 1.000.000,- dinarjev na srečko kupljeno pri nas.

Premogovniki v Aleksincu. Računski zaključek te belgijske družbe, s sedežem v Bruslju, ki ima premogovnike v Aleksincu, za 30. september 1935 izkazuje 3.3 milj. frankov čistega dobička. Na 6 milj. frankov glavne znaša dividenda za 1934-1935 1.606 (1933-1934 0.321) milj. belg. frank. Likvidacija: Kvas, reg. z. z. o. z. v Sevnici.

Odlog plačil je odobrilo kmetijsko ministrstvo temelj zadržanim: Hranilnica in posojilnica v Hajdini, r. z. z. n. z. za 6 let od 20. febr. 1936 dalje, obrestna mera za vloge do 18. nov. 1935 2%; Krokova posojilnica v Mariboru, r. z. z. n. z. za 6 let od 20. febr. 1936, obrestna mera 2.5% od 15. novembra 1935 dalje in Hranilnica in posojilnica v Vel. Laščah, r. z. z. n. z. za 6 let od 20. febr. 1936, obrestna mera 2% od 3. maja 1934.

Uvoz iz Japonske. Zaradi vedno bolj rastočega uvoza iz Japonske (1925 29.7 milij., 1934 samo 13.2 milij.), je finančni minister predpisal, da je za uvoz iz Japonske potrebno posebno predhodno devizno dovoljenje.

Znižanje uvozne takse v Franciji. Francija je sredi marca znižala takso na uvoz blaga iz Jugoslavije, Španije in Brazilije od 6.4 na 2%.

Borza

Dne 26. marca 1936.

Denar

Neizpremenjeni so ostali Berlin, Curih, New York in Praga, narasli so Amsterdam, London in Pariz, dočim je popustil je Bruselj.

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling na ljubljanski borzi popustil na 9.32—9.42, na zagrebški borzi pa na 9.26—9.36, na belgijski pa na 9.25—9.35. Grški boni so notirali v Zagrebu 30.15—30.85, v Belgradu 29.90—30.60. Angleški funt je ostal na naših borzah neizpremenjen na 249.20—250.80. Španska pezeta je notirala v Zagrebu 6.27—6.37, v Belgradu 6.40 blago.

Nemški škrti so v Ljubljani popustili na 13.88—14.08, v Zagrebu na 13.8750—14.0750, v Belgradu pa na 13.8760—14.0760.

Za italijansko liro (valuto) so plačevali denarni zavodi 3—3.05, za dolar pa 49.35—49.85.

Ljubljana. Tečaj s primom:

Amsterdam 100 hol. gold.	2067.43—2082.03
Berlin 100 mark	1752.77—1766.66
Bruselj 100 belg.	737.39—742.46
Curih 100 frankov	1424.22—1431.29
London 1 funt	215.41—217.47
New York 100 dolarjev	4315.38—4351.70
Pariz 100 frankov	287.87—289.31
Praga 100 kron	180.61—181.72

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 1.071.216 Din.

Curih. Belgrad 7, Pariz 20.2125, London 15.16, New York 305.625, Bruselj 51.825, Milan 24.30, Madrid 41.875, Amsterdam 208.35, Berlin 123.175,

Dunaj 56.80, Stockholm 78.175, Oslo 76.175, Kopenhagen 67.675, Praga 12.69, Varšava 57.70, Atene 2.90, Carigrad 2.46, Bukarešta 2.50, Helsingfors 6.68, Buenos-Aires 0.84.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% inv. pos. 80—82, agrarji 43—45, vojna škoda promptna 356—359, begl. obveznice 61—63, 8% Bier. pos. 81.50—82.50, 7% Bier. pos. 72—73, 7% pos. DHB 81—82, Eksekutivna prodaja 11 obveznic vojne škode 340.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 80 den., agrarji 45—46.50, vojna škoda promptna 357—358 (357.50), begl. obv. 65—65.75, dalm. agrarji 61 d., 8% Bier. pos. 81.75—82 (82), 7% Bier. pos. 72.25—72.50. — Delnice: Priv. agrarna banka 245—248, Osj. sladk. tov. 130—145 (130), Trboveljska 120—125 (125).

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. pos. 81.50—82.25 (82, 81.50), agrarji 45.75—46.25 (46), vojna škoda promptna 358—358.50 (358, 357.75), begl. obvez. 65.75—66 (65.75, 65.50); 64—64.25 (64, 63.75, 7% Bier. pos. 72.50—73 (72.75), 7% posojilo DHB 82 den., 7% stab. pos. 80.50 den (80.75). — Delnice: Narodna banka 6380—6370 (6350), Priv. agr. banka 245.50—246.50 (245.50, 245).

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je popolnoma miren. Cene so ostale neizpremenjene. Ker so kmetje zaposleni pri spomladanskih delih, so dovozi zelo slabi, kupcev pa tudi ni. Posevki so dobro prezimili in ni bilo na njih nič škode, tako da so nam obeta dobra letina.

Novi Sad. Pšenica bač. in srem. 160—162, bač. okol. Sombor 158—160, bač. ladja Tisa in Begaj 162—164, slav. 164—166, ban. 160—164, moka sr. in slav. št. 7 155—165, fižol bač. in srem. beli 2% 175—180, oves, rž, ječmen, koruza, otrobi neizpr. Tendence najpr. Promet slab.

Živina

Mariborski sejem 24. marca. Prignanih je bilo 10 konj, 18 bikov, 140 volov, 410 krav in 15 telet, skupaj 503 konj. Cene so bile tele: debeli voli 1 kg žive teže 3.50—4 Din, poldebili voli 3—3.50, plemenski voli 3.20—3.60, bikji za klanje 3—3.50, glavne krave debele 3—3.60, plemenske krave 2.50—3, krave za klobasenje 1.50—2.50, molzne krave 3.25—4, breje krave 3.25—4, mlada živina 3—4.80, teleta 5—6. Prodanih je bilo 356 konj. — Mesne cene: volovski meso I. vrste 1 kg 8—10, II. vrste 6—8, meso od bikov, krav, telic 5—6, teletje meso I. vrste 8—10, II. vrste 5—6, svinjsko meso sveže 8—12. — Prihodnji sejem se vrši dne 31. marca.

Stanje Narodne banke

Dne 22. marca je bilo stanje Narodne banke naslednje (vse v milj. Din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 15. marec):

Aktiva: zlato v blaginjah 1.443.6 (plus 12.06), zlato v inozemstvu 46.3 (—9.5), valute 0.07 (0.14), devize 13.55 (plus 0.16), skupaj podlaga 1.503.5 (plus 2.6), devize izven podlage 295.3 (plus 0.9), kovani denar 407.9 (plus 16.8), posojila: menična 1.385.0 (—12.6), lombardna 252.5 (—0.8), skupno 1.637.5 (—13.4).

Pasiva: bankovec v obtoku 4.822.87 (minus 48.9), drž. terjatve 37.2 (—6.25), žiro 626.8 (plus 51.8), razni računi 922.1 (plus 11.66), skupno obveznosti po vidu 1.586.1 (plus 56.5), obveznosti z rokom 80.7 (—3.5), razna pasiva 168.0 (plus 2.5).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 6.408.96 (plus 7.6), skupna podlaga s primom 1.932.0 (plus 3.3), od tega samo zlato v blaginjah s primom 1.855.0 (plus 15.5), skupno kritje 30.14% (30.12), od tega samo kritje z zlatom v blaginjah 28.94 (8.73) odstotkov.

Izkaz prinaša nadaljnje povečanje zlate podlage, ker se vrača zlato v blaginje banke iz inozemstva. Stanje kovanega denarja v blaginjah je doseglo izredno veliko množino. Posojila se nadalje zmanjšujejo.

Med pasivi so se zmanjšale naložbe države pri banki, povečali pa so se žiro in razni računi. Obveznosti z rokom nadalje nazadujejo.

★

Občni zbori: Celjska posojilnica, d. d. v Celju 22. aprila ob 17 (bilanca 1935); Edinstvo, reg. pom. blagajna v Celju 5. aprila ob pol 10 (sprememba pravil).

Kulturni obzornik

Dobrodo, slovenskih fantov grob

Spisal A. Vitalis. Celje, »Domovina«, 1936, str. 96.

Pričujoča knjižica nima izrecno leposlovnega namena ter jo tako ne moremo šteti med slovensko »vojno leposlovje«, temveč bolj med vojne spomine, dasi je pisana v živahni pripovedni obliki. Vitalis hoče natančno in resnično opisati trpljenje slovenskih fantov, predvsem celjskega polka, na dobrodoškem bojišču, na tistem Dobrodo, ki je v resnici postal »slovenskih fantov grob«, kakor poje žalostna spominska pesem, v kateri bo za vedno slovelo njih junško bojevanje in žrtvovanje. Vitalis opisuje prve dni po napovedi vojne z Italijo pa vse do konca druge ofenzive na Soči, kjer je bil Dobrodo središče največjega ognja. Iz njegovih spominov diha tisto pravo življenje slovenskega preprostega vojaka, ki se je vdal vojaškemu življenju, ki nima pogleda v načrte vojskovodij, pač pa izvršuje vse zapovedi in doživlja v vsej nagoti težave, groze in napore bojevanja. Vitalis hoče pokazati fronto v vsej resničnosti in banalnosti, tudi ne olepšuje strogosti in krutosti naših vojakov nasproti Italijanom, ki že tedaj niso spoštovali mednarodnih obveznosti ter napadli Rdeči križ, kar je rodilo protidobro. Posebno opis juriša bosanskih čet je našel v Vitalisu ostre in grozne črte, ki jih ne pozabimo. Sicer pa je vsa knjižica monotona, ker ni pisana kot povest z zapleti in razpleti ter vojnimi napetostmi, temveč je preprost opis vojaškega življenja na fronti, kakor se ga spominja — vselelega in žalostnega — dandanes vojnik, ki svoje najlepše dni prebil v jarkih in tvegal svoje življenje. Knjižica nima velikih namenov, temveč hoče samo postaviti spomenik tistim našim fantom, ki so ostali na Dobrodo ter s svojim odporom preprečili, da ni v Sloveniji zagospodaril tujec kot

Vsem sorodnikom in znanec sporočamo, da je Vsemogočni poklical k sebi našo mamo in sestro, gospo

Ana Šmon roj. Šiška

Umrla je po krajši bolezni, večkrat previdena s sv. zakramenti, v 81. letu starosti, v četrtek, dne 26. marca 1936.

Pogreb drage pokojnice bo v soboto, dne 28. marca 1936 iz hiše žalosti na Rodici št. 7 ob devetih dopoldne na farno pokopališče v Mengšu.

Drago pokojnico priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

Rodica, dne 26. marca 1936.

Franc, sin; Josip Šiška, stolni kanonik, brat.

radi plebiscita na Koroškem.

Z veliko vnamo in s spretnostjo skuša pisatelj podčrtati vse, kar je po njegovem prepričanju zagrešila francoska diplomacija nasproti Jugoslaviji kot svoji zaveznici. Tudi v tem oziru se je pisatelj pokazal kot dober nemški patriot. Lahko se mu tudi izreče priznanje, da s svojim delom ni imel namena poglobiti prijateljske čustva med Jugoslavijo in Italijo. Iz njegovega opisovanja razmerja med Jugoslavijo in Bolgarijo zveni trdno prepričanje, da zblizanje med tema dvema državama, kljub velikemu napredku še daleko ni doseglo tiste stopnje, katero mora doseči.

Zanimive so pisateljeve ocene jugoslovanskih politikov polpreteklega doba. Silno visoko mnenje ima razumljivo o Nikoli Pašiću, pa tudi o Ninčicu — kot zunanjem ministru, naprimerno slabše mnenje ima o Trumbicu, nekoliko boljše o Marinkoviću. O Stefanu Radiću pove parkrat svoje slabo mnenje — kot politiku namreč — skoraj v tonu Radića samega. Jako simpatično oceni pisatelj voditelja Slovencev — dr. Korošca in tudi njegove tovariše iz bivše SLS.

Kakor smo bili svoje čase hvaležni Wendlu, da nas je s simpatijami predstavljal demokratični Nemčiji, tako moramo tudi sedaj izreči pisatelju priznanje za trud, da nas s spoštovanjem predstavlja hitlerjevski Nemčiji. Priporočiti bi pa bilo pisatelju, da pred izdajo tretjega dela, ki bo poročal o notranji politiki, naprosi par sotrudnikov iz Jugoslavije, da mu tudi podrobno, če ne izboljšajo, pa vsaj toliko korigirajo, da bo knjižica tudi v tem oziru vsakemu publicistu zanecljiv vir. Kljub respektu pred impresionističnim stilom vendar tudi neotožnosti pri najmanjših drobnarijah kolikor toliko omajajo zaupanje v solidnost celega dela.

Ciril Pregelj: Fantje na vasi. 20 moških zborov po narodnih motivih, polovico koroških narodnih pesmi, ki jih je prireditelj pustil v dialektu ter v fonetični zapisavi. Pesmi so lahko pevne ter jih priporočamo našim ljudskim zborom. Cena 16. Din.

Kaj se dogaja v Abesiniji?

Ze nekaj dni pripoveduje italijansko uradno poročilo, da na bojiščih v Abesiniji ni nič novega. To bo najbrže resnica, ker se Italijani šele pripravljajo, da na jugu nenadno udarijo na Abesince.

Italijansko prodiranje na severu je najbrže končano. Vojaske strokovnjaki celo pravijo, da bi ne bilo nič čudnega, ko bi se na severu Italijani kar celo nekoliko umaknili, zlasti tam, kjer se Abesinci niso preveč upirali, ker so take postojanke navadno malo važne. Italijansko vrhovno vodstvo misli, da so Abesinci od zadnjih bitk še tako zdelani, da za sedaj ne prihajajo v poštev. Abesinci pa skušajo položaj drugače slikati. O bitkah pri Enderti in na Tembijenu ne govorijo, pač pa poročajo o svojih napadih vzhodno od gore Aladži ter celo o bojih na vzhodni strani od Makale. To so pa vsekakor le manjši boji, kakršni se abesinskim razmeram in silam res tudi najbolj prilagajajo. Uradno so Abesinci razglasili, da so se ločili svoje stare taktike, malega vojskovanja. V zadnjih bojih so morali pač uvideti, da v velikih bitkah niso kos bolj oboroženim Italijanom. Italijani sicer pripovedujejo, da so sestrelili pet abesinskih letal. To bi pomenilo, da imajo Abesinci nekaj malega letal, morda pa so sestreljena bila edina. Tudi s profiletalskimi baterijami Abesinci niso mogli kaj več škodovati italijanskim letalom. Zato pa so v malem vojskovanju na flet Abesinci že davno kos Italijanom. Na severu postaja za Italijane ozemlje vedno težavnejše, dokazuje že dejstvo, da morajo Italijani uporabljati vedno več mul in da morejo vsled tega uporabljati vedno manj avtomobilov. Na severni strani torej je narava izenačila medsebojno razmerje moči.

Toda odločilni italijanski udarec se sedaj pripravlja na jugu. O tem se je že večkrat poročalo. Tam so razmere za Italijane ugodnejše, ker na ondotnem ozemlju morejo Italijani bolj izrabiti svojo premoč. General Graziani sedaj sovraznika le vznemirja. V ta namen se sedaj poslužuje letal. Vedno znova poročajo Italijani, da so metali bombe bodisi na vzhodu ali na zahodu. Prvič v teku te vojske so preteklo nedeljo italijanska letala obiskala Džidžigo na vzhodni strani Hararia. Abesinci poročajo, da so Italijani zmetali na Džidžigo na stotine zažigalnih in eksplozivnih bomb. Tudi Italijani poročajo, da so pometali na cente eksplozivnih snovi. Te bombe so bile vsekakor namenjene glavnemu stanu rasa Nasibu, ki ima svoj glavni stan kakih 200 km stran od sedanjega italijanske fronte. Italijanska brezžična postaja v Asmari pa je opozorila vse tujce, ki prebivajo v abesinskih mestih, naj nemudoma zapuste ta mesto, ker jih bodo Italijani začeli obmetavati z bombami. Kdor ne bo zapustil abesinskih mest, naj si posledice sam pripiše, ker Italija ne prevzema nobene odgovornosti več. Iz vsega tega bi torej sledilo, da bodo Italijani z letali začeli s podvojenjo silo vznemirjati zaledje, da bi tako zlomili odpornost ljudstva zadaj za fronto. Morda to vznemirjanje pomeni, da bo general Graziani sedaj započel svojo ofenzivo tam, koder je tudi prvič poskušal približati se železnici iz Džibutija v Addis

Abebo. Za to domnevo bi govorilo tudi dejstvo, da Italijani sedaj grade novo avtomobilsko cesto iz Mogadiska, glavnega mesta italijanske Somalije, proti Gorahaju, ki je 500 km dolga in ki vodi na vzhodno fronto.

Medtem pa se bliža konec marca in z njim resna deževna doba. Deževje se je na visoki planoti že začelo. V deževju pa bodo večji boji nemogoči. Tropsko deževje je namreč čisto nekaj drugega kakor pa naše deževje. Medtem pa bo Zveza narodov znova pretresala možnosti miru, tako, da čez dva meseca novi boji morda ne bodo več potrebni. Tudi gospod Rickett se je zopet vrnil v Addis Abebo. Prišel je iz Rima, kjer je bil na obisku pri Mussoliniju.

O novi cesti, katero grade Italijani na južni fronti ter z njo pripravljajo novo ofenzivo proti Gorahaju, poročajo še iz Mogadiska: Bližnji cilj italijanskega napada bo sedaj najbrže Sesebani, Džidžiga in Harar. Cesta iz Mogadiska v Gorahaj so gradili z največjo naglico. V treh šihlah jo je delalo 31.000 delavcev noč in dan. Cesta je po vsej svoji dolžini asfaltirana. Tamkaj, kjer bi ji moglo škodovati deževje deževne dobe, je zavarovana z nasipi in jarki. Poleg tega so zgradili tudi več mostov, med drugimi tudi most čez reko Sebeli na osmih stebrih.

Takoj, ko so to cesto odprli, so se začeli po njej premikati tisoči tovornih avtomobilov iz Mogadiska v Gorahaj. Od druge strani pa so začele korakati italijanske čete, ki so tudi namenjene v Gorahaj. Zadnje italijanske čete so prispele v Bender Kasim v Adenskem zalivu ter že marširajo ob meji Britanske Somalije proti Gorahaju. Ta pol je mnogo krajša, kakor pa skozi Mogadisk. Po tej poti upajo Italijani en teden poprej svoje čete spraviti na lice mesta.

Italijanski prestolonaslednik Humbert je postal poveljnik neapeljskega armadnega zbora.

Prizor iz Združenih držav Severne Amerike, kjer je povodenj naredila tako škodo, da jo sedaj cenijo že nad pol milijarde dolarjev. Slika iz mesta Mountain View (država New Jersey), kjer so iz ogroženih hiš morali rešiti štirideset družin.

Največja ladja sveta splavala

Iz Glasgowa poročajo, da je 24. 1. m. zjutraj ob 9.55 prvič splavala po morju nova angleška orjaška ladja »Queen Mary«, ki ima 80.000 ton. Solnce je lepo sijalo in na stolne siren je tulilo ter stolne grle je klicalo srečo, ko se je ladja iz ladijedelnice začela pomikati po reki navzdol.

Orjaška ladja »Queen Mary« je morala iz ladijedelnice najprvo splavati v reko Clyde, ki pa je zelo ozka, vsled česar so jo morali po tej poti vleči vlačilci. Sedem vlačilcev je vlekel orjaško ladjo na sredo reke. Ker pa je reka Clyde ne

samo ozka, ampak tudi zelo vijugasta, so morali biti pomorščaki zelo previdni, da ne bi orjaška ladja zadela kam na suho, še preden bi splavala v morje. Na obeh straneh reke je stalo več ko milijon ljudi, ki so pozdravljali največjo ladjo sveta, ko je plavala proti morju.

Ko so vlačilci ladjo srečno privlekli do izliva reke Clyde, je ladja s svojo paro in svojo močjo prvič zaplula v morje ter odpeljala proti luci Southampton.

Kaj hočejo še iznajti?

Zivimo v stoletju tehnike, zato smo z vedno rastočimi iznajdbami že precej razvajeni in nismo z vsako zadovoljni. Vsi pa žele, da bi človek napredoval v tehniki tako daleč, da bi lahko naravnim silam ukazoval po mili volji.

Kako lepo na primer bi bilo, ko bi solnce sijalo, ali pa, ko bi deževalo le takrat, kadar bi se nam zljubilo! Saj vemo, kako je neprijetno, če eden ali drugi pričakuje lepega vremena, medtem pa v potokih lije izpod neba. Vendar pravijo strokovnjaki, da se bo to vprašanje dalo lahko urediti, ko je podlaga za to že dana. Dovolj je že znano, kako pravzaprav nastaja dež. Pri tem igrajo veliko vlogo z elektriko nasičena kondenzacijska jedra, katerih je v ozračju vse polno. Kadar so ta jedra električne energije sproščena, ali pa, kadar so z njo nasičena, tedaj sije solnce ali pa dežuje. Kako imenitno bi bilo to za vsakega kmetovalca, ko bi mogli to s svojim aparatom regulirati. Nerodno bi bilo pa to, ko bi vsak imel tak aparat, da bi delal vreme, kakor bi se mu zljubilo. Kadar bi kmetu bilo potreba nekoliko več moče, bi pa meščanski izletniki hoteli več suhega in solnčnega vremena. To bi bila lepa kolobocija v zraku! Zato bo morda le prav, če take iznajdbe pustimo v miru, ker iz tega itak nič ne bo in še za naprej prepustimo skrb za solnce in dež ljubemu Bogu, kateri sicer skrbi za nas, čeprav tudi on nikdar vsem ustregel ne bo.

Druge take iznajdba, ki bi bila za kmeta važna, bi bila, kako bi se poceni lahko pridobivala umetna gnojila, katera sedaj za drag denar izdelujejo le velike tovarne. Mišljena so seveda umetna gnojila, ki imajo dušik. Tudi za tako iznajdbo je narava in pa tehnika človeku že dala vse na

razpolago. V zraku je dovolj dušika. S pomočjo majhnega električnega stroja bi bilo mogoče za malo denarja pridobiti vsak dan najmanj 100 kg tega važnega gnojila na ta način, da bi električni strojek priključili na električno napeljavo.

Tudi takozvana »mrzla luč« bo morda praktično, kadar prišla do veljave, kar bi bilo zelo važno, ker bi se s tem prihranilo mnogo stroškov, ker se velik del energije pri luči spremeni v toploto.

Kakor vidimo, je še polno stvari v življenju, ki bi človeka lahko razveselile, če mu bi jih kdo iznašel. Najbolj pa bi se tisti iznajditelj veselil sam, kar bi bogato zaslužil.

»Otroka, lupin od banan ne mečita v stran, da ne bi komu na njih spodrsnilo.«

»SLOVENE«

pred 60 leti:

V torek 28. marcija 1876.

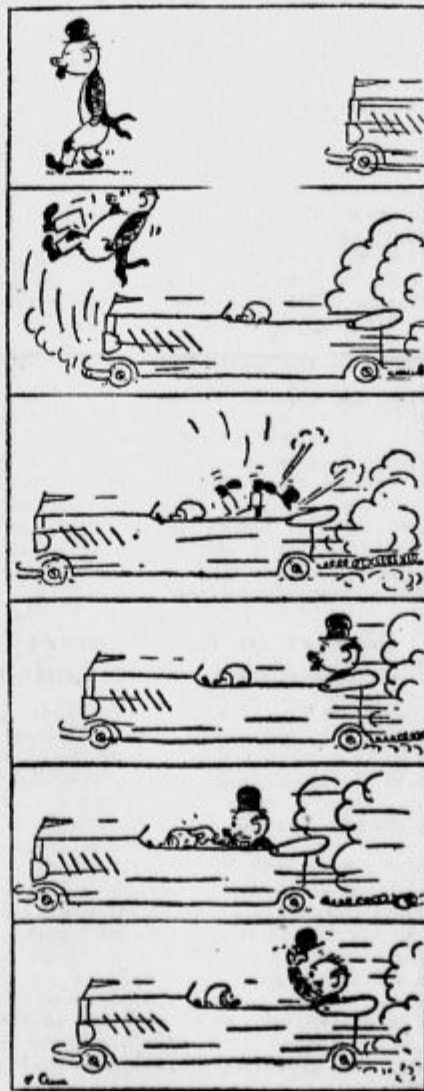
Politični pregled.

Pruska vlada hrabro preganja — škofo katoliške. Vratilavski živi na Avstrijskem, poznanski v Rimu, paderbornski na Angleškem, o kolonjskem se ne ve, kje je, nedavno je odstavila monastirskega, ki se boče moral najbrže tudi podati na tuje, in zdaj hoče neki odstaviti še limburškega. In po tej svobodi se našim Prusakom sline cedel! Po zanesljivih privatnih naznanilih je najpoglavnejša skrb vladina obrnjena na to, da bi se mogla vana, kadar bi bilo treba še hitreje na noge spraviti, kakor v prejšnjih letih. Bismark tedaj hoče imeti vojsko in ni ležko uganiti, komu je namenjena.

Izvirni dopisi.

Od Soče, 24. marca. (Slovenski Garibaldi + pa »sonzo« in razna mnenja o samomoru dr. Lavriča.) Slovenski pogreb po protestantskem obredu v oziru samonarodnostnega dosihmal nedosegljivega pa pomilovanja vrednega dr. L. je še vedno predmet govorjenja med zavrednimi in manj zavrednimi goriškimi Slovenci. Tudi »Soča« tega predmeta o možu nič čez vse dragem in »najsve-tejšem« (?) še ni izpustila ter v svojem poslednjem listu obeta, da bo tudi še naprej o tem »ljubljenec« slovenskega naroda govorila, tako da bomo lahko do konca sili te stare v pomnoženih frazah in »fanfadarah« pogrebe »rihte«! Da je rani-ki dr. L. zastran svojega nesebičnega in požrtvo-valnega rodoljubja posnemanja vreden, kdo bi to tajil? Še bolj pa bi bilo želeli, da bi dobil kmalu v tem oziru svojega naslednika. Mi, versko narodni, vemo dovolj ceniti njegove zasluge na Go-riškem in njegovo neprekosljivo in istinito domo-ljubje, kterega si je bil po odpadu od katoliške vere — o čigar vzroku se marsikaj vé in pripove-duje — strastno oklenil. Mož v tem, pa le v tem oziru, je res največjega spoštovanja vreden, kte-rega mu nihče ne odkrjuje niti odredi ne more in sme! Da bi bil vsled krstne obljube mož beseda ostal in zvest katoliški veri, kteri se je okoli 1860. leta slovesno — žalostno slovesno — odrekal, bi ga bili vsi brez izjeme visoko spoštovali, tako pa je znano, da pri vernem katoliškem narodu ni zvi-val fisticga neomejenega spoštovanja in zaupanja, kterega bi ne bil je kot katoličan vreden.

Ustrelil se je namreč, kakor od njega zapu-ščen list pričujeta, še pri (dovolj) zdravi pameti, skozi senč; tako, da je bila soba vsa s krvjo oškropljena, kar je vzročilo strahovit prizor za zadovoljne gledalce! P.

Dogodek na cesti.

Sloveči angleški igralec Garrick je nekoč igral glavno vlogo žaloigrec. Pri besedah: »Takrat sem bil v Rimu...« pa se mu je zatanknilo in ni znal naprej. Trikrat je ponovil besede: »Takrat sem bil v Rimu...« pa ni šlo in ni. Končno je na vso moč grdo pogledal nesrečnega šepetalca in na glas zagrmel: »No tepac, povej mi, kaj sem že ta-krat počel v Rimu!«

Proti omejevanju rojstev v Indiji

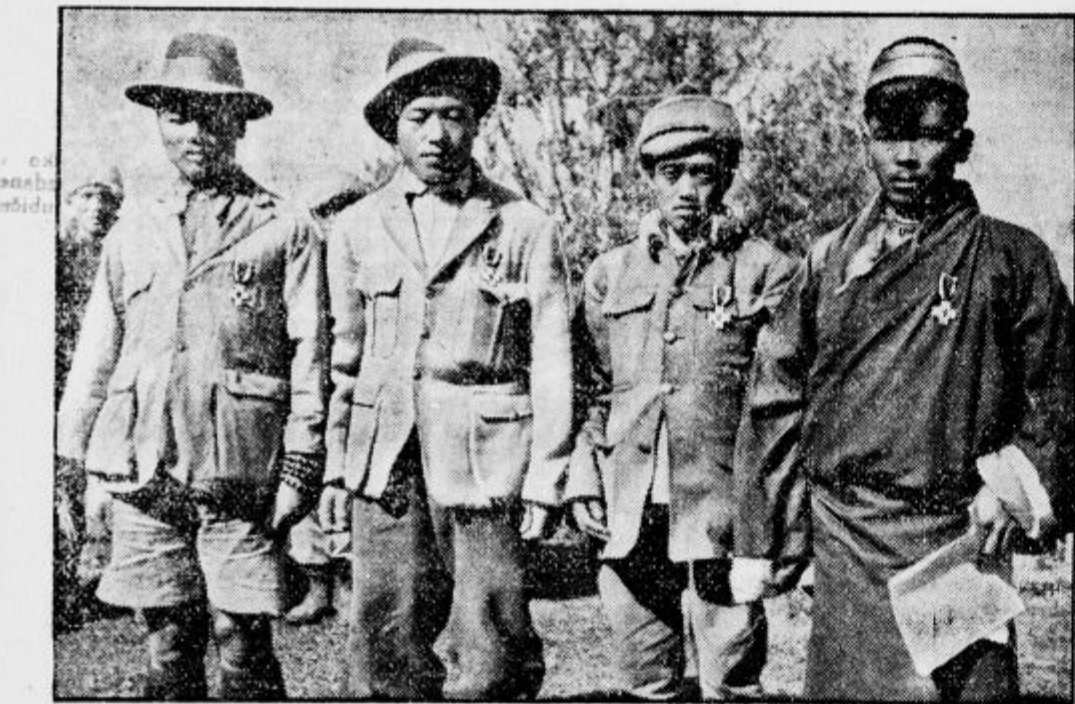
Na katoliškem zborovanju v Punnaturai dne 31. decembra se je 3000 indijskih žena, ki so prišle iz vseh delov škofije Kottayam, enodušno in odločno izrazilo in protestiralo proti propagandi omejevanja rojstev.

Kako love morske volkove

Najbolj razširjen lov na morske volkove je v vodah ob Kairorniji, Floridi, Arabiji in Avstrali-ji. Zanimivo je, kako jih love.

Navadno nastavljaio morskim volkovom je-klene mreže v katere se ta morska zver ujame. Ko žival začuti, da je ujeta, začne silno divjati. Mrežo medtem potegnemo bolj proti suhemu, ne-ker zver ustrele. Toda arabski ribiči imajo dru-gačne navade, ki zahtevajo od lovca več pogu-ma. Arabski ribiči opredujejo za morskim volko-vi. Kadar vidijo, da morski volk spi, ga napadejo. Arabski ribiči natančno ve in spozna, kedar mor-ski volk spi. V spanju namreč ta morska zver ne-koliko drugače visi v vodi. Ko torej ribič zapazi takega morskega volka, se potopi pod vodo, pri-plava do volka ter mu spretno porine v čeljust že-lezen kavelj. Medtem se seveda morski volk zdrami ter začne divjati divje okoli sebe. Zato mora potapljalec biti silno uren, da se naglo umakne. Na kavelj je privezana dolga vrv, katere je pritr-jena k ribiškemu čolnu. Tako morski volk ne more uiti, ampak nekaj časa besni, dokler se ne utru-di. Ko je utrujen, ga potegnemo v plitvo vodo, kjer ga ubijemo. Toda gorje predzmemu potapljalcu, kateri se ne bi mogel dovolj urno umakniti har-puniranemu morskem volku. Večina teh potap-ljalcev, kolikor jih še živi, ima po telesu polno brazgotin, katere izvirajo od silnih poškodb, dob-ljenih pri lovu na volkove.

Pridobivajte novih naročnikov!

tibetanski gorski vodniki in nosači na Himalaju, ki so se zlasti odlikovali pri ekspedicijah na goro Nanga-Parbat, so bili odlikovani s križcem Rdečega križa. Na skrajni desnici stoji nosač Pasang, ki je svoje življenje stavil v nevarnost ter je hitel v nižje taborišče po kisik, da je rešil s tem nemškega hribolazca Drexela, ki bi bil drugače umrl.

Novi in stari nemški »Zeppelin« sta te dni skupno poletela nad mestom Friedrichshafen.

Gledališče in koncerti

Koncert „Ljubljanskega godalnega kvarteta“

Stirje mladi umetniki (gg. Pfeifer, Stanič, Šušteršič in Müller), ki jim v neomajnem idealizmu nobena žrtev ni tako velika, da bi jim zastavila pot do plemenitega umetniškega izživljanja, so priredili zopet koncert komorne godalne glasbe.

V spored te koncertne prireditve so povzeli tri komorne umetnine: Beethovnov »Kvartet« op. 18, ki v svojih štirih stavkih in njih kristalni jasnosti živi še v slogu klasične umetnosti, pa vendar poudarja svojega silnega očetstva in njegovo prepričevalno osebnost umetniško potenco. Beethovu je sledil Gabriel Fauré s svojim »Kvartetom« v treh stavkih. Kljub temu, da se je skladatelj v mladosti nčil ob Bachu, je svoj slog tako preoblikoval, da je v njem zabrisal — kot kaže izvedeno delo — vse jasne črte in oblike in se zavrnil v ploskev in barvo. Ta skladba je kipeče prelivanje tonov in sozvocij, ki se peni v meglenih oblikah, pa v bogastvu barv od začetka v konec, in kljub lepoti ne privede do jasnega učinka. Končni »Kvartet Bolaiés« je kuriozita. Štiristavkovna umetnina je zlepljena iz skladb štirih mojstrov ruske naturalistične smeri (R. Korsakov, Ljadov, Borodin, Glazunov), ki so iz istega osnovnega motiva (b a f) ustvarili vsak po eno skladbo različne karakteristike: sostenuto assai allegro, scherzo, serenada alla spaniola, finale, ter jih zložili v enoto godalnega kvarteta. Umetnina je zato bolj mikavna posebnost, kot umetniška nujnost in nudi predvsem užitek primerjave različne invencije in kompozitorne moči, čeprav je v njej mnogo resnične lepote in privlačne ruske zveze. — Morda ta spored sam po sebi ni najidealnejši, ker se je bolj oziral na mikavnejsi s svojevrednostjo in nepoznanostjo, kot na osnovno doslednega umetniškega nazora, vendar ni bil brez vrednot. Privlačno je, da se mladi umetniki oklepajo osnovno vedno tudi izkristalizirane umetniške smeri, kot jo je v tem slučaju predstavil Beethoven.

Izvedba omenjenih umetnin je sijajno potrdila že ob prvem koncertu naznačeno vero, da nam bo v tej umetniški četvorici zrasla umetniško zrela izjavljaska skupnost. Kajti iz primerjave s prvim nastopom je bilo prav lahko ugotoviti znaten napredek, ki se je javil predvsem v medsebojni uhranosti. In če je napredek, je tu razvoj. In če je razvoj — še zlasti zastavljen v tako ugodni podstavi, kjer so se srečali štirje ljudje, ki jim je umetnost bitni in nujni sestavni del notranjega sveta in ki že v prvih korakih nakazujejo pristne umetniške vrednote — če je razvoj iz take podlage, po-

tem mora in ajega pognati zrel sad pristne re-produktivne umetnosti. — Z ozirom na izvedbo posameznih skladb je reči, da je bil Beethoven v začetku še malo nejasen, pozneje pa izčiščen v lik, ki ni pogrešal vsebine, čeprav ta še ni bila izčrpana do dna. Fauré je bil že po svojem slogu, morda deloma tudi po izvedbi v konturah zastrti, pristno pa je zaživel v svojih prelivajočih se barvah. »Belalet kvartet« pa je našel v izvedbi mnogo svoje prikupne svežine in žive plastike. Ubrani ton kvarteta dobiva že črte plemenitega zvoka v čistih, polnih višinah violin, v topli, žametni sredini viole in v jasni, čvrsti nižini violoncella. Razvoj v tej smeri še ni dokončan. Enako pa tudi v smeri polne notranje poglobitve, ki mestoma vendarle še seže v veliko umetniško skrivnost.

Pomen tega godalnega kvarteta za naše samosvoje koncertno življenje je konaj mogoče dovolj poudariti. Tega se moramo zavedati vsi, ki nam je naša glasbena kultura pri srcu. To je zaenkrat zelo lepo pokazalo glasbeno društvo »Slogac«, ki je v lastni režiji priredilo koncert. Vendar dvorana »Ljubljanskega dvorca« ni po akustiki najbolj prikladna za komorno glasbo. Iz prave zavesti odločilnih faktorjev bi morala biti našemu godalnemu kvartetu odprta plemenito akustična Filharmonična dvorana — zastonj. V. U.

Koncert angleške narodne pesmi

V Hubadovi dvorani se je vršil skromen, pa mikaven koncert pristne narodne angleške pesmi, ki jo je v angleškem jeziku ob enem s kratkimi razlagami podala angleška pevka ga. Ethel Lewis, ki se mudi v naših krajih. Na klavirju jo je spremljal pianist Marjan Lipovšek.

Koncert je bil svojevrsten užitek, ker smo mogli ob njem spoznati pristno angleško narodno motiviko, iz podanih pesmi je zadihala severnjaški, germansko označeni svet v svojem iskrenem in globokem občutju. Te pesmi kažejo deloma znake silne starosti (znaki so: brez-kompromisno enoglasje, stara cerkvena tonaliteta in v več kot tisoletno preteklost kaže tonaliteta anhemitonske pentatonike), deloma pa mlajši izvor. (Spevi so značju primerno umno prirejeni.) Posebna lepota se je odkrila ob spevih pristne angleške baladne tipike s svojo poglubljenostjo, otožno vsebino. (Ob njih je mestoma zaživel spomin na Händla, ki se je v ta angleški baladni svet močno poglobil.)

Pevka je vse pesmi podala z veliko pristnostjo, z iskreno globino in z estetskim okusom, čeprav glas sam za temi vrednotami nekoliko zaostaja. — Večer je bil zelo mikaven dogodek. V. U.

Cezanjevc pri Ljutomeru

Davica. Ze več kot en mesec razsaja v naši občini davica, oziroma croup. Bili so že trije smrtni slučaji. Najprej se je bolezen začela v okolišču šole na Stari cesti. Vsi bolniki so bili iz drugega razreda, kar je jasen dokaz, da se je bolezen prenašala po učencih. Vsi so oboleli na grlu, pri dveh je zdravnik ugotovil croup, pri dveh pa je bakteriološka preiskava Zdravstvenega doma v Mariboru ugotovila davico. Sedaj se je ta bolezen preselila na šolo v Cezanjevcih. Oboleli je sinček g. Šoleškega upravitelja, ki stanuje v šoli. Bakteriološka preiskava je ugotovila davico. — Najbolj nerazumljivo pa je pri tem postopanje sanitetne oblasti, ki je sicer štiri učitelje kontumicirala, ni pa dala zapreti šole, tako da se je bolezen lahko neovirano širila. Pri slučaju v Cezanjevcih stanuje bolnik v šolekem poslopiju, popolna izolacija je nemogoča, ker je skupno stranišče, hodnik itd. Bolezen se je ugotovila šele četrty dan, tako da so starši bolezenske klise že davno lahko zanesli v razrede. Kljub vsemu temu se pouk nadaljuje, ker je sanitetna oblast izjavila, da so to sporadični slučaji, ne pa še epidemija. Nikjer se tudi razredi, n. pr. drugi razred na Stari cesti, niso uradno desinficirali. Moderna medicinska znanost se vendar poslužuje preventivnih sredstev, da se epidemija prepreči, ne pa nanjo čakati! Starši otrok so vzemirjeni, ker se ti izpostavljajo nevarnosti okužbe. Prosimo merodajne faktorje, da potrebno ukrepejo, da se prepreči razširjanje bolezni na cezanjevski šoli.

Zagorje

Velikostna procesija. V nedeljo zvečer se je vila po Zagorju veličastna rimska procesija. Za to slovesnost je prišel sam prevzvišeni g. škof dr. Rožman iz Ljubljane. Pred procesijo je imel krasen spravi govori g. misijonar Šavelj, nato pa se je začela pomikati veličastna rimska procesija s prižganimi bakljami. Na čelu spreveda je korakala mladina zagorske šole, nato možje in fantje, duhovščina in g. škof s Najsvetejšim. Sledil je občinski odbor z županom g. Prosencom na čelu in ogromna množica žen in deklet. Cenijo, da je bilo nad 3000 ljudi v procesiji. Kaj takega zagorska dolina še ni videla.

Uradni dnevi v posejilnici. Ljudetka hranilnica in posejilnica v Zagorju obvešča vse člane, da ima uradne ure pooblašči s 15. marcem t. l. samo v četrtyh popoldan od 2 do 6 in ne več ob nedeljah.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Petek, 27. marca: Zaprtje (predstava v operi). Sobota, 28. marca: Družinski oči. Red C. Nedelja, 29. marca ob 15: Vesela bolja pot. Isten. Cene od 10 din navzdol. — Ob 20: Tujci dete. Isten. Cene od 10 din navzdol.

Opera. — Začetek ob 20.

Petek, 27. marca: Pot okoli sveta. Red A. Sobota, 28. marca: Netopir. Isten. Globoko znatane cene od 30 din navzdol. Nedelja, 29. marca: Kavčir s rodo. Isten.

Mariborsko gledališče

Petek, 27. marca: Zaprtje. Sobota, 28. marca ob 20: Siromakovo jagnje. Red C. Nedelja, 29. marca ob 15: Siromakovo jagnje. — Ob 20: Majda. Globoko znatane cene. Zadenje.

Sah

Sahovski klub »Santipeters« v Ljubljani je zaključil svoj turnir. Udeležilo se ga je 16 igralcev. Turnir je trajal skoro dva meseca. Posledno okroglica je bila borba se prehod v prvi razred. Rezultat je sledeči: prvo mesto je prišel Ludvik Klakauer, ki je pokazal soliden šah; dosegel je 11 in pol točk od 16 možnih. Drugo mesto je osvojil lepo napredujoči Lavrič Joža s 11 točkami. 3.—8. mesto so zasedli Jakulin, Šuštar Stane, Bernot, Tomina, Malcen in Ahčan, vsak po 10 točk. Imenovanji so dobili pravico igrati na letošnjem glav-nem turnirju na klubovo pravstvo na leto 1936/37. ki začne po veliki noči. Najbolje igrate Buda 7 in pol, Koru 7 in pol, Jeretin in Pipan 5, Kastelec 4 in pol, Marin 2 in pol, Korak 2 točki. Igralni dnevi so ponedeljek in petek od 20 dalje v hotelu Metropol, loveka soba. Opo-zarjamo na program v članski knjižnici.

Naznanila

Liubliano

1. Prosvetno društvo »Ljubljana« mesto ima drevi ob 8 v veliki dvorani hotela Metropol redni sestanek. Člani pridite polnoštevilno!
1. Fantovska kongregacija na Kodeljevem ima danes ob 20 sestanek.
1. Kino Kodeljevo igra danes in jutri dvojni spored: »Karlo Kavelli« (Rudolf Forster) in »Djak Turpin« (Jose Mojica).
1. Varošski Fantovskega kroška na Kodeljevem ima danes ob 8 sestanek.
1. Filozofsko društvo v Ljubljani naznanja, da se bo vršilo predavanje g. prof. dr. M. Hribarja »O avtoritarnosti« v soboto 28. t. m. ob 18, in sicer v risalnici dr. učiteljske šole na Realjevi cesti. Vabljeni vsi, ki se zanimajo. Vstopnine ni.
1. Francoski inštitut opozarja vse člane in prijatelje, da bo predaval drevi ob 20 g. Malenfer, in sicer o Francoski akademiji. Predavanje bo v društvenih prostorih v Narodnem domu. Vabljeni.
1. Prva letošnja produkcija šole Glasbene Matice bo v ponedeljek 30. t. m. ob 18.15 zvečer. Nastopita v Filharmonični dvorani mladinski zbor in mladinski orkester šole Glasbene Matice. Spored stane 2 din in je ob enem vstopnina k prodajnici.
1. Lepa slovenska narodna in umetna pesem so bo zglasila iz grl naših Trnovčanov in Krakovčanov, ki so združeni v pevskem zboru Krakovo-Trnovo na Odru Filharmonične dvorane danes, dne 27. t. m. Pevski zbor Krakovo-Trnovo vodi zborovodja g. Simonič, koncertarist in aktiven član APZ. Začetek koncerta je točno ob 20 v Filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v Matični knjižnici.
1. Zdrženje jugoslovanskih inženjerov in arhitektov »teletična Ljubljana« ima svoj XVII. redni občni zbor v soboto 28. marca ob 19.30 v društvenem lokalu na Kongresnem trgu 1-11 (poslopje Zvezde).
1. Nočna lekarniška služba ima, lekarnar: dr. Ploč, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62, in mr. Gartin, Moste.

Drugi kraj

Šmarje pri Jeltah. Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva vabi vse sadjarje šmarske okraja na sadjarsko zborovanje, ki bo v nedeljo 29. marca ob 9 zjutraj v osnovni šoli.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 27. marca, 11. Soliska ura: Ob 100 letnici Ciglerjeve »Sreče v nasadi« (gosp. dr. Rudolf Kolarič). — 12. Slovenska narodna in umetna pesem (plošče). — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13. Napoved časa, objava sporoda, obvestila. — 13.15 Laka glasba (radijski orkester). — 14. Vremenska napoved, poročila, objava sporoda, obvestila. — 15.30 Narodna ura: Jugoslovani in zvezništvo (gosp. Mohorovič iz Zagreba). — 20.11. ura slovenske klavirske glasbe: Uvodno predavanje: gosp. prof. Marjan Lipovšek. Klavir-solo: gosp. dr. Danilo Švara. — 21. Časna glasba (radijski orkester). — 22. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporoda. — 22.15 Radijski jazz.

Drugi programi

Petek, 27. marca, Belgrad: 19.30 Saint-Saensova soneta. — 20.30 Vokalni koncert. — 21.10 Francoska glasba. — 22.30 Oskar Frankeva skladbe. — Belgrad II.: 8. Klavir. — 14. Schwarzova predavanja »Peaniki, katerih pesmi pojejo«. — 22.30 Balkanska glasbena folklor. — Zagreb: 20. Zagrebški kvartet. — 20.30 Vokalni koncert. — 21. Zagrebški kvartet. — 21.30 Koncert zbora GDI. — 22.15 Jazz. — Dunaj: 19.30 Radijski orkester in vojaška godba. — 21.10 V dolavnijske kole. — 22.10 Schubertov oktet za fagot. — 22.25 Zabavni koncert. — Budimpešta: 19.30 Dohnanyjeva komična opera »Tosca« in pjesna legenda »Sveta plemenita« letoga skladatelja. — 22.35 Cigarska glasba. — Praga: 19.30 Orkestralni in vokalni koncert. — 20.10 Grabovska igra »Prerokinja«. — 22.20 Plošče. — Varšava: 20. Borizova dramatična legenda »Pustavice pogubljen«. — Vsa Nemčija: 16 in 30 Volvina propaganda. — 18. Za delopust. — Berlin: 19. Mozartov koncert. — 22.30 Zabavni koncert. — Königsberg: 19.30 Orgel-glasba. — Vratlavica: 19. Plošče. — Lipsko: 22.30 Društvena filharmonija. — Köln: 19. Plošče. — 22.30 Komorni koncert. — Frankfurt: 19. Weberjeve in Lisztjeve skladbe. — Stuttgart: 19. Poč. — 19.30 Narodna glasba. — 22.30 Zabavni koncert državnega orkestra. —

Oj ta Planica!

Toliko prahu menda doslej še ni dvignil v zimskem športu noben športni dogodek kot ravno naša planiška skakalnica. Toliko se je pisalo o njej po svetovnih časopisih in toliko glasov za in kontra (pri FIS sevedal) je bilo slišati kot doslej najbrže tudi še v nobeni športni panogi. Norvežani niso hoteli oziroma smeli skakati in javnost še danes ni točno informirana o ozadiju te afere. Sedaj pa poslušajmo, kaj piše »Sporttagblatt«, oziroma, kaj je zopet FISA napravila.

FIS-a je v svoji zadnji okrožnici na vse državne zveze pisala, da je naša planiška skakalnica, na kateri je bil dosežen svetovni rekord s 101 m, za mednarodne tekme zaprta. FIS-a je obvestila 10. marca jugoslov. zimsko-športno zvezo, da je tekmovalje na srednji skakalnici, ki dopušča 60 m niso, dovoljeno, niso pa dovoljeni nameravani poskusni skoki na veliki planiški skakalnici niti pred, med ali po tekmovalju. Značilno pri celi stvari je dalje dejstvo, da so Norvežani v istem času, ko so sami doma skakali 94 m, prepovedali skakati na skakalnicah, ki nesejo nad 80 m. Pred tekmovaljem je dospel obvestilo, da je FIS-a prepovedala skoke na veliki skakalnici v Planici. To obvestilo so prireditelji demantirali, sedaj se je pa izkazalo, da je bilo obvestilo vendar resnično. Kakor se torej zdi, ne bodo prireditelji honorirani radi neupoševanja te prepovedi, temveč skakalnica sama. Zakaj so se postavili Norvežani na stališče, da mora biti ravno pri 80 m meja, je nekaj nerazumljivega. Če že hoče potegniti FIS-a mejo med športom in cirkuškimi predstavami, naj to napravi, toda ne samo v Planici, ampak povsod. Priložnosti zato ima dovolj.

Svetovni prvak Bradl (Avstrija) pri skoku 101 m. Foto: I. Kr.-or.

Avstrijec Höll pri skoku 85 m. Foto: I. Kr.-or.

Razpis

meditubskih dirk, ki jih priredi SK Zalesničar v Mariboru v nedeljo 29. t. m. ob 18.30 na svojem igrišču ob Tržaški cesti. Program: Pozdravni krog sodelujočih, 2. dirka ciljev — 100 krogov — vsaki 10 krogov cilji. 3. Dirka juniorjev — 10 krogov. Pri dirki ciljev se štejejo točke sledeče: I. mesto — štitek, II. mesto 4 točke, III. mesto 3 točke, IV. mesto 2 točki in V. mesto 1 točko. Dirkač z največ točkami je zmagovalac. Nagrade: Juniorji: 1., 2. in 3. mesto diplome. Seniorji: 1. podat, 2. in 3. dirkača in 5. kolajne. Pravico starta imajo vsi verificirani dirkači v kolesarski zvezi vladnih klubov. Prijavnina 3 din za osebo. V slučaju slabega vremena se preloži dirka na prihodnje nedeljo. Tekmovalje se vrši v smislu pravil JKS-a.

Občni zbor jugoslovanske kolesarske zveze

15. marca se je vršil v Zagrebu redni letni spn vs 05 05 13 »Zvezaz« zborovatelj »Snj« joz tujo ložili številni zastopniki klubov iz Ljubljane, Maribora, Celja, Slovenigrada, Zagreba, Belgrada, Varaždina in drugod.

Občni zbor je otvoril predsednik zveze Miha-novič. V lepem uvodnem govoru je pozdravil vse navzoče, poudaril pomen tega običnega zbora z ozi-

Poizvedovanja

Črna glave rakavica, še nova, je bila najdena na Krokovem trgu pred praznikom. Dobi se Založarjeva ulica 16-I.

rom na udeležbo na VI. olimpijskih igrah v Berlinu ter predlagal pozdravne brzojavke ministru za telesno vzgojo naroda dr. Rogicu in predsedniku Zveze športnih zvez dr. Stevan Hadžiju, ki so bile z aklamacijo sprejete. Nato so prešli na dnevni red. Verificiranih je bilo 27 polnomoči delegatov.

Tajniško poročilo je pokazalo jasno sliko dela v preteklem letu t. j. od lanskega občnega zbora, ki se je vršil v Mariboru. Omenja predvsem nerazumevanje ministrstva za telesno vzgojo za veliki pomen kolesarskega športa za vzgojo naroda in s tem v zvezi tudi težkoče, ki jih je imela zveza, ker ni bila denarno podprta. Ravno radi tega so odpadle vse večje prireditve, ki so bile v načrtu v preteklem letu, tako dirkašično prvenstvo, ki bi se imelo vršiti pod imenom olimpijskega prvenstva v Mariboru na Stadionu SK Železničarja, in pa gorsko prvenstvo. Delo s podzvezami je bilo normalno, le zagrebška podzveza, oziroma komisariat je delal preglavice, ki so pa sedaj uravnane.

Blagajnik je izkazal 7.204 Din gotovine, ki se bo pa precej zmanjšala, ko se poravnata članarina mednarodni kolesarski zvezi v Parizu. Ostane potem še dolg ministrstvu, ki je za udeležbo na Tour Roumain dalo zvezi samo posojilo.

Tehniško poročilo je dalo predvsem rezultate državnega cestnega prvenstva na progi Zagreb—Ljubljana. Prvak v seniorski skupini je postal Mariborčan Faninger, član zagrebškega kluba H. K. B. »Zagreb« 1887. Juniorski prvak je Hamberger Franc (Z. S. K. Hermes, Ljubljana). Za nacionalne vozače je bila proglašena prva deseterica iz državne prvenstva. Med njimi so tile Slovenci: Gartner Franc, Hamberger Franc in Zerial Josip (vsi Ljubljana). Pojasnil je tudi upravičenost odstopa od daljinega tekmovalja na Tour Roumain. Kriv je bil prireditelj, to je Romuni, ki so na vsak način hoteli doseči zmago svojega moštva. Ovirali so naše tekmovalce med vožnjo, jih prevračali s kolesa itd. Klub sigurnemu končnemu uspehu so naši dirkači morali odstopiti, ker niso hoteli za zmago riskirati lastnega življenja. Romuni pa so z odstopom naših dosegli, kar so hoteli, odnesli so prvo mesto.

Po poročilih nadzornega odbora in zbora kolesarskih sodnikov je bila izglasovana razrešnica staremu odboru. Sledile so nove volitve. Po daljšem prerekanju so se delegati zedinili za novo upravo, ki jo pa v glavnem sestavljajo člani stare uprave.

Zveza mora v najkrajšem času izdati termine državnih prvenstev in mednarodnih prireditev, ki jih misli prirediti, da bodo podzveze in klubi mogli trenirati svoje domače prireditve. Za olimpijado se bo petorica, ki jo pošlje zveza v Berlin, najskrbnejše izbrala in bodo šli gori samo oni, ki se bodo plasirali v izbirnih tekmovaljih, ki se bodo vršila v dveh skupinah. — SK Misljine se dovoli termin 7. junij za mednarodno prireditve v treh kategorijah: glavna skupina (100 km) in dirkalna skupina (10 km). Prireditve se vrši pod pokroviteljstvom bana dravske banovine dr. M. Natlačena. — Belgrajski podzvezi se dovoli dirka Belgrad—Sofija v 4 etapah. — Klub slovenskih kolesarjev Celje zahteva prost termin za Zvezno dirko v Celje (14. junija). — Za letošnje leto so izdane dirkačnice: Grgec, Davidovič, Fiketu in Ljubitič legitimacije neodvisnih dirkačev, t. j. profesionalcev, da morejo nastopiti na »Tour de France« in drugih profesionalnih prireditvah. Sicer pa oni niso več člani zveze, ki stoji strogo na amaterskih principih. — Odobri se še plačanje članarine medn. zvezi v Parizu, da ne bo onemogočila nastopa na olimpijadi v znesku Din 2000 in izplačilo ministrstvu za telesno vzgojo kot delno povračilo dolga Din 2000.

LZSP — službena — sva upravnega odbora bo danes ob 20 v damski sobi kavarnе Emona. Prosimo točno in polnoštevilno.

SK Istra — Jeltica. Danes so bo vršili članski sestanek ob 18.30 pri »Rebeu« na Tyrševi cesti. Sestanek je strogo hvalno za vse člane. Vabljeni tudi nečlani. — Tajnik.

Nagradno tekmovalje v godnem teku za prvenstvo Mladinskega doma na Kodeljevem, SK Mladinske razpisuje tekmovalje v godnem teku za prvenstvo Mladinskega doma na Kodeljevem za leto 1936. Prireditve se vrši v nedeljo 29. t. m. ob 16.15 s startom na ciljem v Mladinskem domu. Teklo se bo v dveh skupinah: al juniorji na progi 4 km, seniorji na progi 7 km. Pravico do sodelovanja ima vsak kroškar in gojenec Sal mlad. doma na Kodeljevem, obvezo pa je sodelovanje vseh nogometistov. Trije prvoplasirani in vsake skupine prejmejo lepna praktična darila. Prijave sprejema g. Liliča do nedelje do 10. ure. Izven konkurence morejo sodelovati tudi ostali atleti, ki se pravčasno prijavijo. Podrobne prozopcije so objavljene na oglasni deski v Mladinskem domu.

SK Mladika. Na nedeljskem godnem teku morajo startati: Hudec, Berget 2., St., K., Anzelj, Ramovič, Zidan, Fietar, Verbak, Vober, Boh, Somrak, Beve, Zagar I in II, Pezina I in II, Jevnikar, Brajnik, Juvan, Zar I in II, Pezina I in II, Jevnikar, Brajnik, Juvan, Votih, Vrhovnik I in II, Siepanič, Smrdel, Orehov, Brader, Čotič, Čigon, Krestič, Vrblinc, Kobil, Novak, Karmel, Modina, Novlan, Učakar, Dolničar, Ploško, Batiš in Konec.

Vremenska poročila

Jugoslovanske zimsko-športne zveze in Zveze za tujski promet z dne 26. marca 1936

Razteče: 30 C, barometer stoji mirno, pooblašča se je, mirno, 10 cm srenja.

Vršč. Krnica, Tamara: 100 cm srenja.

Planica. Dno litrije (po stanju 25. marca): 29C, zapadni veter, barometer se dviga, 56 cm srenja, smuka dobra. Vreme sušno.

Bistrica—Buhinjsko jezero: pooblašča se je, mirno, snega v dolini ni.

Fogel (po stanju 25. marca): —29C, snog solnat, mala pooblašča, smuka dobra.

Neizmerne žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežutno vest, da nas je zapustil naš nad vse ljubljani soprog, oče, stric, avak, gospod

Jernej Pinter

bančni ravatelj v p.

po dolgi, mučni bolezni, previden z zakramenti sv. vere.

Pogreb nepozabnega blagega pokojnika bo v soboto, dne 28. marca ob petih popoldne izpred hiše žalosti Gospočetvska cesta št. 2 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 26. marca 1936.

Marija, soproga; Marija, hči; Danilo, sin — in ostalo sorodstvo.

Tinček in Tonček kot detektiva

18.

Kdo je mož s puško?

»No, ali sta morda?« je zagodrnjal v rusasto brado mož s puško. »Odkod sta in čigava?« Odgovorila! Saj vaju ne bom požrl. Jaz sem detektiv Sam Pan od rečne policije.

»Kaj? Vi ste glavni detektiv Sam Pan?« se je začudil Tinček in ga na vso moč spoštljivo pogledal. »Midva sva se pa že bala, da ste morski razbojnik.«

»Kaj šel?« se je dobrohotno zarežal detektiv Sam Pan. »Ali sem tako grozen in tako divji?«

»Ne, ne, ne!« je hitro posegel vmes Tonček. »Prav prijazen in hrhek možakar ste, gospod detektiv. Grozen ste samo za razbojnike. Ti imajo pred vami strah kot peklenšček pred blagoslovljeno vodo!«

Detektivu Samu Panu je ta pohvala očitno dobro dela. Zadovoljno je nekaj zabundral predse, potem pa je ponovil svoje vprašanje:

»Torej odkod sta, fantiča in kam vaju vodi pot? Stopita sem in mi povejta vse po pravici in resnici. Ali sta jo popihala od doma?«

»Gospod detektiv, veste, ta reč je takšna,« je začel pripovedovati Tinček, ko sta bila na splavu. »Najinega prijatelja, ki so ga morski razbojniki ugrabili, iščeva. Zvezali so mu roke in noge in ga vrgli v reko kakor kos lesa. Pomislite, kaj takšnega!«

»Hm, hm,« je detektiv Sam Pan neumno zabundral v brado in ju srepo motril s svojimi sivimi očmi. »Vajina roparska zgodba je dokaj čudna. Ali res hočeta, naj vama verjamem?«

»Zakaj pa ne, gospod detektiv?« je z nedolžnim obrazom pobral Tonček. »Midva nikoli ne laževa. Vsaka besedica je resnična, kot bi jo z žebljem pribil!«

Nasja iskreno ljubljena, predobra mama in stara mama, gospa

Ivana Prek

roj. Bizovičar

zasebnica

nas je danes, po kratkem trpljenju, za vedno zapustila.

Na zadnji poti jo spremlimo v soboto, dne 28. marca 1936 ob petih popoldne izpred mrtvašnice na Vidovdanski cesti št. 9 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 26. marca 1936.

Zalujoče rodbine:

Prek, Tomažič, Bizovičar

Mali oglasi

Službodobne

Salon Trude

Aleksandrova cesta št. 5, išče dve izurjeni modistki (pomočnici). (b)

Plačilnega natakarija

mlajšega, solidnega, zmogljivega in poštenega, sprejemne boljše restavracija z 10. aprilom. Oferte s popisom dosedanjega službovanja in sliko poslati podružnici »Slov.« v Mariboru pod značko »Kavcija 500 Din.« (b)

Krojašk. pomočniku

nudi službo takoj Dobrodelna pisarna, Ljubljana, Šentpeterska vojašnica, b

Mlaži samski

dobi lepo službo v bližini Ljubljane. - Kavcija 3000 Din. Ponudbe upr. »Sl.« pod »Oskrba domača« št. 4281. (b)

Frizerko in vajenca

sprejem takoj za stalno. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 4298. (b)

Dijaki

Stanovanje

išče dijak proti instrukciji. Ponudbe upr. »Sl.« pod »Instruktors« (D)

Posestva

Enonadstropna hiša

z vrtom, nova, ob glavni cesti v Zagorju, primerna za vsako obrt, naprodaj. Pojasnila daje: Kovač Martin, Zagorje ob Savi št. 159. (p)

Prodamo

Trenčkote

vsja oblačila, perilo itd. - v ogromni izbiri - kupite poceni pri Preskerju Sv. Petra cesta 14. (l)

PREMOG DRVA IN Karbo paketi

pri Iv. Schumi Dolenjska cesta Telefon štev. 2951

Narodno nošo

originalno kranjsko, že nagrajeno, in klavir znamke Förster, ugodno prodam. Ponudbe upr. »Sl.« pod »Ugodna prilika« št. 4306. (l)

Kolesa

poniklana in kromirana - naprodaj po neverjetno nizkih cenah. Stara kolesa jemljemo v račun. - Nova trgovina, Tyrševa cesta 36. (l)

Bolečine prenehajo,

POIZKUSITE TO ZDRAVILNO SREDSTVO ŠE DREVI

— ko pomočite bolne in izmučene noge v kislikovo kopelj.

Ni več rdečice in vnetja kože med prsti na nogi, ni kurjih oces in žuljev. Tudi otoklin in vnetih mest ni več, ki tako peko. Kupite enostavno v najbližnji parfumeriji ali lekarni ovoj Saltrat Rodella. Vsujte toliko tega sredstva v vročo vodo, da bo dobila videz mleka. Pomočite noge v to kopelj in olajšanje bo nastopilo že v treh minutah. Saltrat Rodell razvija kisik, vzpostavlja živahen obtok krvi t odpravlja bolečine kakor nobeno drugo sredstvo. Zadovoljiv uspeh je zalamčen v vsakem primeru.

Foto amaterji pozor!

Nudimo Vam po najnižji ceni popolnoma nove krasne foto albume, foto oglične, navadne albume za razglednice ter spominske knjige.

Bogata zaloga Konkurenčne cene

Prodajalna H. Ničman

Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2

Denar

Kdo bi posodil

15.000 Din na lepo posestvo in obrt na vključbo na prvo mesto. V poštev pridejo tudi knjižice Ljudske posojilnice v Celju. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4174. (d)

Vlagatelji

radi ureditve vaših terjatev — in dolžniki

radi poravnave vaših dolgov s hran. knjižicami, se obrnite zaupno le na koncesijoniran Bančno kom. zavod, Maribor. — Takojšnje strokovno in vestno izvrševanje. Za odgovor 3 Din.

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka Ljubljana. Krekov trg 10.

Vnajem

Celo vilo

šest sob, pritlikline, vrt, oddam takoj ali pozneje. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3888. (n)

Zivali

Bele pave

in belorjave, poceni prodaja Uhlich, Rimske Toplice 13. (l)

Umrla je po dolgem, mukopolnem trpljenju, večkrat previdena s tolažili svete vere, draga sestra in teta, gospodična

PAVLA ŠERC

zasebnica

Pogreb drage pokojnice bo v soboto 28. marca 1936 ob treh popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra cesta 65, na pokopališče k Sv. Križu. Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek, dne 30. t. m. ob sedmih zjutraj v farni cerkvi sv. Petra.

V Ljubljani, dne 26. marca 1936.

Zalujoči ostali.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da nas je zapustil naš ljubljani, skrbni oče, stari oče, brat, stric, tast in svak, gospod

Karol Aubl

gostilničar in posestnik

v 53. letu starosti, ki je po mučni bolezni, previden z zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, ob pol štirih popoldne na pokopališče pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Sv. maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, dne 30. marca ob sedmih zjutraj v župni cerkvi Sv. Lenarta.

Sv. Lenart v Slov. goricah, Poljčane, Makole, Sl. Bistrica, dne 26. marca 1936.

Zalujoče rodbine:

Aubl, Mahorič, Krajnc, Zigart, Neuhold, Grundner, Solag ter ostali sorodniki.

L. Ganghofer:

48

Grad Hubertus

Roman

Kiti je molče poslušala gostobesedno Vilijevo zgodbo in ga božala po licu. »Res smeš govoriti o reči, da si jo odnesel samo s strahom. Spet si tak ko samo življenje. In zdaj bodi pameten in se pazi!«

»I, kako pa drugače! Z leti pride tudi pamet, veš!«

»Toda kje je neki Tas?« Ozrla se je po bratu in čula, ko je dejal pismo: »Proti osim bom poslal še ekspresno pismo in prosim gospoda upravnika, naj bo tako dober in naj izjemoma sprejme pismo. Odit mora se danes, drugače sem prisiljen, poslati ga naravnost na postajo.«

Kiti se je vznemirila in stopila k bratu: »Ali je kaj neprijetnega?«

»Ne, draga! Nekega reveža, ki so ga lani morali obsoditi na tri leta, so zaradi njegovega vzornega vedenja pomilostili. Jaz sem ga takrat zagovarjal. Zdej me je iskal po Monakovem in me ni našel. Ne ve, kaj bi, nihče mu noče dati dela. A delo mora najti, da se preživi in menim, da mu ga bom mogel preskrbeti jaz. Oprosti, draga, toda mudi se mi.« Pokimal je sestri in hitro odšel.

»Kaj mu je?« je vprašal Vili.

»Odgovori mi na pismo. Zelo resna stvar.«

Vili se je zasmel: »Resno, resno, resno! To je tvoja druga beseda! Povej mi vendar, ti mala miška, kaj neki je s teboj? Kdor te pogleda, bi dejal, da si dama, in kdor posluša, da si guvernant.«

»Ne uganjaj burk! Jaz začnem končno spoznavati, kako resno je življenje. A zdaj pojdiva k Robertu.« Prijela je Vilija za roko in jo spet izpustila, da bi urno stekla za bratom Tasilom.

Pri verandi ga je ujela in se ga oklenila okoli vratu. »Bajna je, Tas, brezumno jo ljubim!« je zašepetala, poljubila ga na uho in med smehom stekla nazaj k Viliju.

»Dovolj, miška, vedeš se z njim naravnost čudno!« Nekaj kakor bratovsko ljubosumnje je zvenelo iz njegovih besed.

Kiti je zardela. Skrivnost, ki jo je morala prikrivati pred Vilijem, jo je osrečevala, a ji malo tudi težila vest. »Tako je dobrega erca!«

»Tako? Jaz pač nisem?«

»Seveda! Ti tudi!«

Prazni lovski voz je zavil v krogu okoli gradu, iz veže se je čul glas gospodične Kleesberg, ki je bila prevzela skrb za prtljago. Stari Moser, ki je pri tem že opravil svoje delo, se je približal bratu in sestri s klobukom v roki.

»Kje je moj brat Robert?« je vprašala Kiti.

»V hlevu, gospodična kontesa.«

»Dočim je Kiti stekla stran, je postal Vili pred starcem in ga potrepil po rami. »No, Moserček, kako smo prezimili?«

»Ne slabo, gospod grof! Kakor star zajec, ki pozna topla gnezda. A to pa moram se reči, gospod grof, kar grizlo me je, da gospod grof starega Moserja tako dolgo se pozdravi ni hotel. Da, kar grizlo me je zares. In jaz sem se tako veselil gospoda grofa!«

»Toda Moserček, kdo neki bi že bil kar užaljen! Midva sva bila vendar vedno dobra prijatelja in to tudi ostane!«

Polaskan se je stari Moser zasmel in si posukal bele brke. »Gospod grof, za vas grem se vedno v ogenj! Nobenega boljšega prijatelja nimate od mene!«

»Seveda, in zdaj ven z besedo, Moserček, kaj je novega na Hubertovem in okoli njega?«

»Dobra letina letos, da! Milostni gospod grof strelja gori enega jelena in enega gamza za dru-

gim. Poka kar v eno mer. In starega kozla, tistega z nič takimi rogovi, tega je naposled tudi pihnil. Gospoda grofa da bi videl, kako je poskočil od veselja! Da, čedno leto letos. Gamzi so dobri v mesu in jeleni nosijo od vrača rogove. Vesel hehet mu je pretrgal preudarno besedo. »In ljudje se tudi niso slabo razrastli. Neki ljudje!« Starec je pomežiknil z očmi.

»Vili ni vedel, kam starec cika.«

»Zijali boste, gospod grof, prav zijali, ko ugledate spet Liziko.«

»Lizika?« Vili je zmajal z glavo, spomin ga je pustil na cedilu.

»Toda gospod grof! Pred menoj se vam ni treba tajiti! Že veste, koga imam v mislih! Zaunerjeve Lizike vendar niste mogli pozabiti!«

»Lizikal Lizika, kaj pa!« Viliju se je posvetilo v spominu. Zasmel se je in si posukal brčice.

»Da, gospod grof, kar ugriznil bi! Tako je lep, ta polček drobn!«

»Potem sem pa res radoveden in povej mi, Moser — Vili je utihnil. Zagledal je Kiti in Roberta, ki sta prihajala okoli gradu. Potrepil je starca po rami in dejal s spremenjenim glasom: »Prav, Moserček, veseli me, da ste še vedno tak korenjak. Jutri odideva skupaj gori h koč. To bo vesel lov.« Med smehom mu je segel v roko in krenil počasi proti bratu in sestri.

Robert je bil menda alabe volje in Kiti razburjena. Z obema rokama se ga je oklepala za roko in se proseče ozirala vanj. »Stori vendar meni na ljubo, prosim te, Robert! Pojdi gori in ga pozdravi.«

»Vse prav in lepo, kar praviš! A vsak po svoje. Jaz morem mirne duše čakati, da se najde prilika, ko bom voščil doktorju Eggeju dober večer.«

»Toda Robert!«

»Tudi bi mi očitala vest, ako bi ga hotel motiti pri njegovem človekoljubnem poslu.« Z dostoj-

janstveno odločnostjo si je Robert oprostil roko, vzel novo cigareto in stopil v hišo.

Žalostno je gledala Kiti za njim. Vili jo je objel okoli ramen. »Med tema dvema se začneja stara pesem pač že takoj prvo uro? No, jaz sem storil svojo dolžnost! In ti bodi pametna, ljuba miška, in se ne vtičaj v stvari, ki jih ne moreš spremeniti. Daj, midva drživa skupaj in bodiva vesela! Zdej se izletajva po parku. To naju zlakoti, dokler ne bo pozvonilo.« In med smehom je potegnil sestri za seboj.

Četudi si je Vili še tako prizadeval, da bi se stro razvedril, se Kitina žalost ni dala pregnati. Iztrgal je prednjo vee burke, ki se jih je spomnil, smešno oponašal starega Moserja, Gundi Kleesbergovo in svojega brata Roberta, postavljaj se po skalah in štorih v pozo slavnih soh, vrtil se okoli svetilčnih drogov ko petelin na strehi in bil tako nedolžno razposajen, ko dober, vesel, nepokvarjen deček, ki je prišel iz zavoda na počitnice in se veselil prvih prostih ur.

Parkrat se je morala sestri zasmejati, vendar ji ni šlo iz srca. In končno ji je prišlo menda prav, da ga je mogla opomniti: »Pozno je že, vrniva se v hišo.«

»No, zaradi mene!« je zagodel Vili. »Volje si pa danes takšne — jež je proti temu kuža s prave evleno dlako!«

Tedaj je skozi palice vrtnih vrat zaklical prijazen deklški glas: »Prav dober večer, gospodična kontesa! Dober večer tudi vam, gospod grof!«

V hipu se je Vili zavrtel na petah. Skozi zelne palice mu je zablesnel nasproti lep obraz in brdka, pol mestno napravljena postavica je izginila za zidom.

»Kdo je bil to?«

Kiti se je ustavila. »Kdo?«

»Dekle, ki je naju pozdravilo?«

»Nič ne vem, nisem čula.«